

Ks. Krzysztof Bielawny
Gietrzwałd

Działalność wydawnicza w diecezji warmińskiej w latach 1946-1992

Wprowadzenie

Działalność wydawnicza zapoczątkowana przez administratora apostolskiego ks. dra Teodora Benschę w diecezji warmińskiej w 1946 r. trwa do dnia dzisiejszego, choć dzieje w okresie ponad sześćdziesięciu lat były bardzo różne. Pierwsza publikacja książkowa o charakterze religijnym ukazała się w 1946 r., był to śpiewnik wraz z modlitewnikiem Pierwszych szesnastu publikacji ukazało się nakładem Kurii Biskupiej Diecezji Warmińskiej. W 1959 r. ks. bp T. Wilczyński powołał Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne, którego celem było publikowanie książek i obrazków o charakterze religijnym. Od połowy lat osiemdziesiątych Kuria Biskupia Diecezji Warmińskiej prowadziła także zakład poligraficzny, który wspomagał działalność wydawniczą. Cenną inicjatywą wydawniczą było powołanie Posłańca Warmińskiego – Bóg sam daje nam znak, dwutygodnika religijnego, który wypełniał lukę powojenną w prasie katolickiej na Warmii, Mazurach i Powiślu.

W niniejszym artykule nie omówiono wydawanych od 1946 r. Warmińskich Wiadomości Diecezjalnych, które od reorganizacji struktur diecezji w Polsce w 1992 r., przyjęły nazwę Warmińskie Wiadomości Archidiecezjalne. Także pominięto w opracowaniu Wydawnictwo Wyższego Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej „Hosianum”, które wydaje od wielu lat cenne pozycje naukowe, m.in. *Studia Warmińskie*, które wcześniej były wydawane przez Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne.

1. Początki wydawnicze w diecezji warmińskiej po roku 1945

Ks. Teodor Bensch, administrator diecezji warmińskiej, w rok po zakończeniu II wojny światowej w 1945 r. wydał pierwsze zezwolenia na druk pierwszych książek religijnych na Warmii. Ponadto dążył do stworzenia w diecezji warmińskiej placówki

wydawniczej. Dyrektor Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego, ks. Walenty Szymański, udzielając wywiadu w 1987 r. na łamach *Przeglądu Powszechnego* mówił, że ks. T. Bensch „dobrze rozumiał potrzebę, żeby tuż po wojnie, na tej spustoszonej ziemi, jak najszybciej zaczęły powstawać polskie ośrodki życia kulturalnego. Wydawnictwo kościelne mogłoby być tego zaczątkiem”¹. W dalszej części wywiadu czytamy, „(...) diecezja do której został skierowany przez prymasa Hłonda, była jedną z największych; obszar, jaki pozostał po wojnie w granicach Polski, wynosił ponad 24 tys. km kw. Była przy tym jedną z najbardziej wyludnionych. Rdzennej ludności pozostało niewiele. (...) Faktycznie tu na Warmii, Mazurach i Powiślu trzeba było niemal od podstaw zakładać Kościół katolicki – ten materialny i ten żywy”². Mimo wielu trudności i przeciwności wydawano modlitewniki, śpiewniki i katechizmy, które służyły wiernym w diecezji warmińskiej a także poza nią.

W 1946 r. staraniem Kurii Biskupiej Diecezji Warmińskiej wydano książeczkę „Z pieśnią przed tron Boży. Zbiór pieśni i modlitw do nabożeństwa”³. Opracowana z nutami przez L. Kauczora i ks. Z. Geneję, stron 328⁴. Wydając pierwszy śpiewnik na Warmii po 1945 r. argumentowano słowami, „Na terenie naszej diecezji pod względem śpiewu kościelnego ludowego panuje istna wieża Babel, mozaika odmian, form oraz inkantacji jednych i tych samych pieśni kościelnych. Nie mamy z czego śpiewać, brak nam śpiewnika kościelnego, zwłaszcza z nutami”⁵. Natomiast w przedmowie autorzy pisali, „(...) Książeczka nasza jest przeznaczona przede wszystkim dla Ziem Odzyskanych, gdzie w śpiewie kościelnym panuje dotychczas wielka rozbieżność, spowodowana różnorodnością wiernych, napływających z różnych dzielnic kraju. (...) Brak jednolitości śpiewu kościelnego na naszym Zachodzie mocno odczuwamy i do zaprowadzenia tej jednolitości chcielibyśmy się choć w części przez nasz śpiewnik przyczynić”⁶. W tymże roku wydano także niewielką książeczkę pt. „Nabożeństwo majowe” i niewielką broszurkę „Poświęćmy się Niepokalanemu Sercu

¹ Mieć drukarnię. Z księdzem Walentym Szymańskim, dyrektorem Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego w Olsztynie rozmawia Anna Berent, „Przegląd Katolicki” 1987, nr 14 z 5 IV.

² Tamże.

³ Archiwum Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego w Olsztynie (dalej AWWD), Spis pozycji archiwalnych WWD z lat 1946-1985, s. 2.

⁴ W. Hipsz, *Z pieśnią przed tron Boży – Śpiewajmy Panu*, Warmińskie Wiadomości Diecezjalne (dalej WWD) 1946, nr 4, s. 31-30., Zob. *Z pieśnią przed Tron Boży*, WWD 1947, nr 4, s. 29-30. W notce o nowej publikacji w diecezji warmińskiej czytamy, „(...) na dobry śpiewnik czekamy wszyscy. Śpiewnik taki wychodzi nakładem Prześwietnej Kurii Biskupiej w Olsztynie. Liczny zbiór pieśni a przede wszystkim poprawna strona muzyczna tychże, daje całkowitą gwarancję, że trzymając się jednego śpiewnika (uwzględniono i pieśni warmińskie) ujednostajnimy bogate i piękne melodie naszych kościelnych pieśni ludowych, tak niestety zachwaszczonych niepotrzebnymi dodatkami lub fałszywą intonacją. Ujednostajnienie, przynajmniej możliwe, wszystkich pieśni – to dzieło czasu. Jak każda reforma – i ta – iść musi wolno. Jedno jest jednak pewne; im częściej wierni pouczeni i ze śpiewnikiem e rękę, przy zgodnym akompaniamencie organów śpiewać będą, tym prędzej pieśń kościelna ludowa stanie na wysokości swego zadania. Śpiewnik taki musi się znaleźć w rękę przede wszystkim naszej młodzieży szkolnej, tym bardziej, że rozwiązuje on sprawę modlitewnika. Śpiewnik ten winien być pomocą do nauki religii w szkole. (...) dajemy więc do ręki *Z pieśnią przed tron Boży* młodzieży szkolnej a przez nią i z nią rozśpiewamy cały kościół. Polecając nowy śpiewnik, zapewne Władze Diecezjalne życzyć sobie będą, aby stał się on urzędowym niejako tekstem melodii pieśni kościelnych na terenie naszej diecezji”.

⁵ Cyt. za. J. Obląk, *Dzieje Diecezji Warmińskiej w okresie XX-lecia*, Nasza Przeszłość 1965, t. XXII, s. 254.

⁶ *Z pieśnią przed tron Boży. Zbiór pieśni i modlitw do nabożeństwa*, opr. L. Kauczor i ks. Z. Geneja, Olsztyn 1946 r., s. 4.

Maryi”. Książeczka została wydana w celu propagowania poświęcenia się Sercu Maryi. Była pilna potrzeba wydania druków polskich. Ludność osiedlająca się w byłych Prusach Wschodnich, przynosiła ze sobą różne tradycje, pilna była potrzeba tworzenia jednakowej kultury a także tradycji. Jednak pojawił się problem z dystrybucją wydawanych druków, zapewne wiele wydanych druków rozpowszechnianych było poprzez parafie. Jednak pilna była potrzeba utworzenia sklepu z dewocjonaliami i książkami religijnymi. Rządca diecezji warmińskiej, ks. T. Bensch podjął decyzję o otwarciu w Olsztynie księgarni. W listopadzie 1947 r. otwarto „Warmińską Księgarnię Diecezjalną”⁷. W Wiadomościach Urzędowych Warmińskiej Diecezji czytamy, „Pragniemy bowiem, aby ta instytucja stała się ośrodkiem zaspokojenia naszych własnych potrzeb dobrej książki religijnej, zwłaszcza takiej, która w naszej pracy duszpasterskiej staje się niekiedy konieczna. Ale nie tylko nam, również tym wszystkim, którzy odczuwają głód dobrej książki, pragniemy przyjść z pomocą”⁸. Celem założenia Księgarni Diecezjalnej na Starym Mieście w Olsztynie przy ul. Barbary, było przede wszystkim propagowanie książek, modlitewników i śpiewników religijnych⁹, ale także w ofercie nie zabrakło dewocjonalii, szat i naczyń liturgicznych których brakowało w wielu świątyniach, przede wszystkim na Mazurach w kościołach poewangelickich. Informowano także, że wszelkie uzyskane zyski ze sprzedaży będą przeznaczone na utrzymanie i prowadzenie seminarium duchownego a także na cele humanitarne, społeczne, naukowe i religijne o czym zadecyduje rządca diecezji¹⁰. Warmińska Księgarnia Diecezjalna¹¹ funkcjonuje do dnia dzisiejszego i jej zyski tak jak zostało postanowione przy jej powstaniu wspierają funkcjonowanie seminarium duchownego. W opinii ks. bpa Jana Obłaka, powstanie Księgarni Diecezjalnej było zasługą ks. T. Bensch i jego najbliższych współpracowników. „Administrator Apostolski dążył również do wydawania na miejscu najpotrzebniejszych książek religijnych, aby zaradzić powszechnemu ich brakowi w diecezji. Nie stworzył jakiegoś ośrodka wydawniczego, ale zapoczątkował tradycje wydawniczą, która później przekształciła się lub dała podstawę do erygowania oficjalnego wydawnictwa Diecezji Warmińskiej od czasu do czasu ukazywały się druki, podyktowane aktualnymi potrzebami życia kościelnego Warmii i Mazur”¹². Po trzech latach rządów diecezja warmińska przez administratora ks. T. Bensch na łamach Warmińskich Wiadomości Diecezjalnych pojawił się artykuł ks. Antoniego Kalińskiego pod tytułem, Kościół katolicki w dziele odbudowy Ziemi Warmińsko Mazurskiej. Pośród wielu cennych informacji o organizowaniu struktur

⁷ Zob. J. Górny, Dzieje diecezji warmińskiej w latach 1949-1951, w: Posłaniec Warmiński czyli Kalendarz Maryjny na rok 1982, Olsztyn 1981, s. 68-69.

⁸ Ks. Ch., Otwieramy Warmińską Księgarnię Diecezjalną w Olsztynie, WWD 1947, nr 5, s. 27-28.

⁹ Tamże, s. 28. W informacji o nowo otwartej księgarni ks. Ch. pisał, „(...) Książki, które znajdują się na półkach naszej księgarni dotyczą różnych dziedzin: Pismo św., teologia moralna i dogmatyczna, książeczki drobne, dotyczące czci Matki Bożej i Świętych (nowenny, modlitwy odpustowe). Szerzej będzie potraktowana cześć Serca Jezusowego (Apostolstwo Modlitwy, Straż Honorowa). Beletrystyka katolicka, książki dla dzieci i młodzieży, książki szkolne do nauki religii z możliwością rozprowadzenia w teren”.

¹⁰ Z pieśnią przed tron Boży. Zbiór pieśni i modlitw do nabożeństwa, opr. L. Kauczor i ks. Z. Geneja, Olsztyn 1946 r., s. 253.

¹¹ IPN Bi, syg. 087/228/1, Pismo ks. Kobyłeckiego, z 24 IX 1946 r.

¹² Z pieśnią przed tron Boży. Zbiór pieśni i modlitw do nabożeństwa, opr. L. Kauczor i ks. Z. Geneja, Olsztyn 1946 r., s. 253-254.

diecezjalnych pojawiła się także informacje o działalności wydawniczej Kurii Biskupiej w Olsztynie. Autor pośród wielu publikacji na pierwszym miejscu wymienił diecezjalny śpiewnik-modlitewnik *Z pieśnią przed Tron Boży*, zaznaczył także, że od listopada 1945 r. wydawany był organ diecezjalny *Warمیńskie Wiadomości Diecezjalne*, w pierwszych miesiącach jako czteromiesięcznik a od 1947 r. jako dwumiesięcznik¹³.

W roku 1947 pojawiły się kolejne druki wydane nakładem Kurii Biskupiej w Olsztynie. Wiele z wydanych druków nabywane były w diecezji warmińskiej, ale także były nabywane chętnie przez inne diecezje w Polsce.

Druki wydane nakładem Kurii Biskupiej w Olsztynie w latach 1946-1951

Lp.	Autor	Tytuł	Nakład	Rok wydania	Uwagi
1.	Opr. L. Kauczor; ks. Z. Geneja	Z pieśnią przed tron Boży	---	1946	Str. 328
2.		Nabożeństwo majowe	30 000	1946	Str. 23
3.		Poświęćmy się Niepokalanemu Sercu Marii		1946	Str. 116
4.		Instrukcja kanoniczna badania narzeczonych		1947	Str. 48
5.		Formularze protokołów przedślubnych	310 000	1947	Dla potrzeb całego Kościoła w Polsce
6.		Nabożeństwo majowe, wyd. II poprawione	30 000	1949	Str. 32
7.	Opr. Seweryn Kowalewski	Katechizm religii katolickiej	50 000	1949	Str. 96
8.		Spis kościołów i duchowieństwa Diecezji Warmińskiej ¹⁴	450	1951	Str. 223

Źródło: AWWD, Teczka nr 2, Działalność wydawnicza od 1946 roku, s. 2.

W latach 1946-1951 wydano osiem druków nakładem Kurii Biskupiej w Olsztynie. W największym nakładzie wydano katechizm religii katolickiej w 1949 r. dwa lata później opracowano pierwszy powojenny spis kościołów i duchowieństwa diecezji warmińskiej, który ilustruje stan diecezji warmińskiej po pięciu latach od zakończenia II wojny światowej.

W latach 1951-1954 nie wydano żadnej pozycji drukiem nakładem Kurii Biskupiej w Olsztynie. Władze komunistyczne po usunięciu z diecezji warmińskiej w 1951 r. administratora apostolskiego ks. T. Benschka ograniczały wszelkie działania duszpasterskie Kościoła rzymskokatolickiego. W 1954 r. rządcą diecezji warmińskiej, ks. S. Biskupski

¹³ A. Kaliński, Kościół Katolicki w dziele odbudowy Ziemi Warmińsko Mazurskiej, WWD 1948, nr 5, s. 20.

¹⁴ W Archiwum WWD zachował się jeden egzemplarz *Spisu kościołów i parafii diecezji warmińskiej z 1951 r.*

zwrócił się pismem do Urzędu ds. Wyznań, w którym pisał „Na Warmii i Mazurach jednym z ubocznych zadań duszpasterskich, ale niezwykle ważnym ze stanowiska polskiej racji stanu, jest przywrócenie pełnej polskiej świadomości narodowej wielotysięcznym rzeszom ludności autochtonicznej. Sprawie tej diecezjalna kuria warmińska i ogół duchowieństwa polskiego poświęca baczną baczną uwagę. W działalności jednak swojej duchowieństwo katolickie na Warmii napotyka na nieprzewyżnione trudności z powodu braku elementarnej pomocy przy nauczaniu religii”¹⁵. Pismo ordynariusza diecezji warmińskiej odniosło pozytywny skutek. Ponownie władze komunistyczne wyraziły zgodę na publikowanie śpiewników, katechizmów i modlitewników na potrzeby diecezji. W lipcu 1954 r. wydano śpiewnik diecezji warmińskiej pt. Zbiór pieśni nabożnych dla Warmii i Mazur¹⁶.

Druki wydane nakładem Kurii Biskupiej w Olsztynie w latach 1954-1959

Lp.	Autor	Tytuł	Nakład	Rok wydania	Uwagi
1.	W układzie ks. Antoniego Sikorskiego	Zbiór pieśni nabożnych dla Warmii i Mazur, wyd. I	40 000 + 500	1954	Wydał PAX na zlecenie Kurii Biskupiej Diecezji Warmińskiej
2.	W układzie ks. Antoniego Sikorskiego	Zbiór pieśni nabożnych dla Warmii i Mazur, wyd. II	10 000	1955	Str. 312
3.	Opr. Ks. Jan Kulik, ks. Jan Obłąk, ks. Stanisław Zdanowicz	Modlitewnik Warmiński	30 000 + 50	1956	Str. 464
4.	Opr. Ks. Tadeusz Świrtuń	Katechizm Warmiński dla dzieci do pierwszej spowiedzi i Komunii św., wyd. I	30 000	1957	Str. 44
5.	Opr. Ks. Tadeusz Świrtuń	Katechizm Warmiński dla dzieci do pierwszej spowiedzi i Komunii św., wyd. II poprawione	30 000	1958	Str. 56
6.	Opr. Ks. Stanisław Zdanowicz	Msza niedzielny, wyd. I	40 000 + 500	1958	Str. 600
7.	Opr. Zygmunt Baranowski	Katechizm, wyd. III	60 000 + 600	1958	Str. 128
8.	Opr. Ks. St. Zdanowicz	Msza niedzielny, wyd. II	30 000	1959	Str. 600

Źródło: AWWD, Teczka nr 2, Działalność wydawnicza od 1946 roku, s. 2.

W latach 1946-1959 nakładem Kurii Biskupiej w Olsztynie ukazało się 16 pozycji drukowanych. Ogromne zapotrzebowanie było na katechizmy, które ukazywały się w

¹⁵ Cyt. za J. Obłąk, Dzieje Diecezji Warmińskiej w okresie XX-lecia, Nasza Przeszłość 1965, t. XXII, s. 254.

¹⁵ Tamże, s. 255.

¹⁶ Śpiewnik dla Warmii i Mazur, WWD 1955, nr 3, s. 26-28.

nakładach kilkudziesięciu tysięcy. Popularnym katechizmem przez wiele lat był katechizm opracowany przez ks. T. Świrutnia, który ukazywał się w latach 1957-1971 w XI wydaniach i w łącznym nakładzie 325 450 egzemplarzy¹⁷. Także ogromne zapotrzebowanie było na modlitewniki i śpiewniki. W słowie wstępnym do II wydania *Zbioru pieśni nabożnych dla Warmii i Mazur* ks. Biskupski napisał, „(...) w ciągu niespełna roku ukazuje się już w drugim ulepszonym wydaniu. Czyż ten fakt nie świadczy dobitnie o wielkiej potrzebie, jaka odczuwało się na tych ziemiach przywróconych Polsce, aby każdej rodzinie katolickiej dać do ręki śpiewnik religijny, modlitewnik i katechizm w języku polskim? Nic też dziwnego, że w tym kierunku Ida usilne starania Diecezjalnej Kurii Warmińskiej (...) Drugie wydanie zbioru pieśni nabożnych dla Warmii i Mazur jest o tyle doskonalsze od pierwszego, że oprócz poprawnego tekstu przynosi jeszcze nuty, ustalając jeszcze melodie poszczególnych pieśni”¹⁸. Pisał dalej we wstępie ordynariusz diecezji warmińskiej, że „przyczyni się to w dużym stopniu do ujednoczenia religijnej pieśni na Warmii i Mazurach, a pośrednio w całej Polsce”¹⁹.

Wśród duchowieństwa, ale także wśród wiernych świeckich, ciszył się popularnością *Mszał niedzielny*. Rządca diecezji warmińskiej, ks. bp T. Wilczyński w słowach wprowadzenia zachęcał do nabywania mszaliku, by uczestnictwo wiernych w Eucharystii było pełniejsze, bardziej czynne i świadome²⁰.

2. Działalność Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego od 1959 r.

W 1959 r. za zgodą władz państwowych rządca diecezji warmińskiej, ks. bp Tomasz Wilczyński powołał do istnienia dekretem z dnia 30 kwietnia Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne²¹. W statucie czytamy, że zadaniem Wydawnictwa jest „wydawanie książek i

¹⁷ AWWD, Teczka nr 1, Wykaz wydanych katechizmów opracowanych przez ks. T. Świrutnia sporządzony w 1989 r.

¹⁸ *Zbiór Pieśni Nabożnych dla Warmii i Mazur. Śpiewnik Diecezji Warmińskiej w układzie księdza Antoniego Sikorskiego*, Warszawa 1956, s. 5-6.

¹⁹ Cyt. J. Obłąk, *Dzieje Diecezji Warmińskiej w okresie XX-lecia*, „*Nasza Przeszłość*” 1965, t. XXII, s. 255.

²⁰ *Mszał niedzielny*, wyd. I, Olsztyn 1958, s. 7.

²¹ AWWD, Teczka nr 3, Dekret Jego Ekscelencji Księdza Biskupa Olsztyńskiego T. Wilczyńskiego z 30 IV 1959 r. Do 1971 r. w Polsce istniało 12 wydawnictw katolickich. Przed I wojną światową powstały dwa wydawnictwa, Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy w Krakowie (1872 r.) i Księgarnia św. Wojciecha w Poznaniu (1895 r.). W okresie międzywojennym powstało 6 wydawnictw, Wydawnictwo Diecezjalne w Sandomierzu (1919 r.), Wydawnictwo Sióstr loretanek-Benedyktyn w Warszawie (1920 r.), Wydawnictwo Ojców Franciszkanów w Niepokalanowie (1922 r.), Księgarnia św. Jacka sp. z o.o. w Katowicach (1923 r. – poprzednio Księgarnia i Drukarnia Katolicka), Wydawnictwo Ojców Karmelitanów Bosych w Krakowie (1926 r.) i Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego KUL Lublinie (1934 r.). Po II wojnie światowej powstało Wydawnictwo św. Krzyża w Opolu (1946 r.), Wydawnictwo Pallottinum w Poznaniu (1948 r.), Wydawnictwo Diecezjalne w Płocku (1958 r.) i Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne w Olsztynie (1959 r.). Własne drukarnie posiadało Wydawnictwo Sióstr Loretanek-Benedyktyn, Pallottinum, Księgarnia św. Wojciecha i

broszur o charakterze religijnym, liturgicznym, katechetycznym oraz obrazków i obrazów treści religijnej”. Do kolejnych zadań należało rozpowszechnianie pomocy duszpasterskich w granicach diecezji warmińskiej²². Pierwszym dyrektorem WWD mianowany został przez rządcę diecezji warmińskiej ks. dr Mieczysław Karpiński, wikariusz generalny²³. Wraz z ks. Karpińskim w Wydawnictwie pracował mecenas dr Roman Jastrzębski i siostra ze Zgromadzenia ss. Franciszkanek Rodziny Maryi.

W skład pierwszej Rady Wydawniczej powołanej 1 maja 1959 r. wchodziła:

Ks. bp Józef Drzazga – prezes
 Ks. dr Mieczysław Karpiński
 Ks. dr Stanisław Chrzanowski – wiceprezes
 Ks. dr Józef Wojtukiewicz
 Ks. dr Jan Obłąk
 Ks. Tadeusz Borkowski – sekretarz
 Ks. Antoni Jagłowski.

W sprawozdaniu z organizacji pracy WWD z 28 listopada 1968 r. sporządzonym przez ks. P. Ilwickiego czytamy, „(...) z wyżej wymienionych osób: dwóch ubyło – ks. Karpiński odszedł, ks. Chrzanowski zmarł. Księża Biskupi ze względu na swoje dostojne zajęcia faktycznie znaleźli się poza Radą. Zachodzi pytanie – czy pozostali członkowie stanowią Radę Wyd. i czy Rada ta, po myśli statutów, jest legalna”. A mianowicie w skład Rady wchodziło 5 – 9 księży, ponadto Rada Wydawnicza była powoływana na okres od 1 do 3 lat. Ks. Ilwicki stawiał pytanie, czy „były przedłużenia począwszy od 1962 r., odpowiada, że w aktach Wydawnictwa nie ma żadnych dokumentów dotyczących Rady Wydawniczej. Nie ma żadnego dokumentu mówiącego o kolejnych Radach Wydawniczych ani o przedłużeniu powołanej w 1959 r. Konkluduje swą opinię słowami, „Być może miały miejsce jakieś zarządzenia ustne rządcy diecezji, ale o tym (...) niczego nie słyszałem”²⁴.

W sporządzonym protokole z posiedzenia Rady Wydawniczej z 24 maja 1966 r. czytamy, że w poprzednich latach „ks. bp Wilczyński sam decydował co ma być wydane w rozmowie bezpośredniej z R. Jastrzębskim. Oni ustalali plan wydawniczy”²⁵. Należy przypuszczać, że trudna sytuacja Kościoła w latach komunistycznych zmuszała rządcę diecezji do realnego i praktycznego podejmowania decyzji o publikowaniu koniecznych książek religijnych. Mimo bardzo trudnej sytuacji, powszechnie działającej cenzury i ograniczeniom ze strony władz co do papieru drukarskiego w miarę możliwości publikowano wiele cennych książek.

Wydawnictwo Diecezjalne w Sandomierzu. Od 1957 r. opiekę nad wydawnictwami katolickimi sprawowała Komisja Episkopatu Polski ds. Wydawnictw Katolickich.

²² AWWD, Teczka nr 3, Statut Wydawnictwa z 1 V 1959 r.

²³ Zob. E. Rzeszutek, Złoty jubileusz kapłaństwa księdza prałata Mieczysława Karpińskiego, WWD 1977, nr 3, s. 166-167.

²⁴ AWWD, Teczka Dyrektora, Sprawozdanie z organizacji pracy w WWD z 28 XI 1968 r. sporządzone przez ks. P. Ilwickiego

²⁵ Tamże, Teczka nr 8, Protokół z posiedzenia Rady Wydawniczej WWD odbytego 24 V 1966 r. w Domu Biskupa w Olsztynie

Po rezygnacji z funkcji dyrektora WWD w Olsztynie Wydawnictwem kierował do 1968 r. p. mec. R. Jastrzębski. Od stycznia 1968 r. zakres jego obowiązków został w dużym stopniu ograniczony. Z czasem mec. R. Jastrzębskiego zwolniono z Wydawnictwa. Wszelkich prac związanych z funkcjonowaniem Wydawnictwa podjął się ks. P. Ilwicki²⁶. Funkcje dyrektora WWD w Olsztynie Rada Wydawnicza powierzyła 10 grudnia 1968 r. ks. Piotrowi Ilwickiemu²⁷. Wicedyrektorem Wydawnictwa został mianowany ks. Władysław Turek²⁸. W związku z objęciem nowego urzędu w diecezji warmińskiej, został mianowany rektorem Warmińskiego Seminarium Duchownego w Olsztynie, Rada Wydawnicza²⁹ funkcje tę powierzyła dotychczasowemu członkowi Rady, ks. dr Alojzemu Szorcowi³⁰.

Po dziesięciu latach działalności WWD na łamach „Tygodnika Powszechnego” i Warmińskich Wiadomości diecezjalnych ukazały się krótkie informacje o funkcjonowaniu Wydawnictwa. Autor informacji pokusił się do oceny działalności dziesięcioletniej Wydawnictwa pisząc, „(...) przysłużyło się ono przede wszystkim duszpasterstwu, dostarczając mu najpotrzebniejszych książek, które umożliwiają wiernym pełne uczestnictwo w życiu liturgicznym Kościoła, a dzieciom pozwalają na utrwalenie prawd wiary podanych podczas katechizacji”³¹. Zaznaczono także, że dużą rolę Wydawnictwo odegrało w utrwalaniu polskości na Ziemiach Zachodnich i Północnych a także na polu naukowym wydając od pięciu lat *Studia Warmińskie*, zawierające prace naukowe wykładowców Wyższego Seminarium Duchownego *Hosianum* w Olsztynie³².

W 1969 r. 17 marca rządcą diecezji warmińskiej ks. bp Józef Drzazga mianował skład nowego Prezydium Rady Wydawniczej WWD w Olsztynie. Prezesem Rady został mianowany ks. bp dr Jan Obłąk, wiceprezesem ks. Kan. dr Henryk Gulbinowicz a sekretarzem ks. dr Alojzy Szorc³³. Ks. bp J. Obłąk piastował stanowisko przewodniczącego Rady Wydawniczej WWD w Olsztynie w latach 1968-1974. Rządcą diecezji warmińskiej ks. bp J. Drzazga w piśmie zwalniającym ks. bpa z funkcji przewodniczącego Rady pisał, „(...) wyrażam serdeczną wdzięczność za wkład pracy w kierowanie Warmińskim Wydawnictwem Diecezjalnym przez okres dwu kadencji w latach 1968-1974. W tym czasie Wydawnictwo utrwaliło swoją wysoką pozycję wśród wydawnictw katolickich nie tylko na terenie kraju lecz i za granicą”³⁴. Kolejną Radę Wydawniczą rządcą diecezji warmińskiej, ks. bp J. Drzazga powołał dekretem z dnia 15 sierpnia 1975 r. Radę tworzyło osiem osób: ks. prał. dr Józef

²⁶ AWWD, Teczka Dyrektora, Protokół z posiedzenia Rady Wydawniczej dnia 28 XI 1968 r.

²⁷ AWWD, Teczka Dyrektora, Pismo przewodniczącego Rady Wydawniczej ks. bpa J. Obłąka do ks. P. Ilwickiego z 10 XII 1968 r.; Zob. Zmiany personalne w okresie od 2 VIII do 25 IX 1966 r., WWD 1966, nr 6, s. 265.

²⁸ AWWD, Teczka Dyrektora, Protokół z posiedzenia Rady Wydawniczej, Olsztyn dnia 13 III 1969 r.

²⁹ Zob. Nominacje i zmiany personalne w okresie od 7 XII 1968 r. do 5 I 1969 r., WWD 1969, nr 2, s. 55.

³⁰ AWWD, Księga Protokołów WWD, Protokół z posiedzenia Rady Wydawniczej WWD z 23 II 1970 r.

³¹ Dziesięciolecie „Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego”, „Tygodnik Powszechny” 1969 z 25 V; Zob. Dziesięciolecie „Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego”, WWD 1969, nr 4, s. 144-145.

³² Zob. Dziesięciolecie „Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego”, „Tygodnik Powszechny” 1969 z 25 V

³³ AWWD, Teczka Dyrektora, Dekret z dnia 17 III 1969 r. powołujący Prezydium Rady Wydawniczej WWD w Olsztynie.

³⁴ AWWD, Teczka nr 3, Pismo biskupa warmińskiego Józefa Drzazgi do ks. bpa J. Obłąka z 15 VIII 1975 r.

Wojtukiewicz³⁵, rektor Instytutu Katolickiego w Gietrzwałdzie, ks. kan. dr Władysław Turek, rektor WSD *Hosianum* w Olsztynie, ks. prał. dr Stanisław Zdanowicz³⁶, referent Spraw Liturgicznych w Kurii Biskupiej w Olsztynie, ks. prał. Julian Żołnierkiewicz, proboszcz parafii Serca Pana Jezusa w Olsztynie, ks. proboszcz Karol Święcki, wicedziekan kętrzyński, ks. Jan Gnidziejko SDB, proboszcz parafii we Fromborku, ks. Wiesław Więcek, referent Wydziału Nauki Chrześcijańskiej w Kurii Biskupiej w Olsztynie i ks. Kazimierz Narodzonek, prof. WSD *Hosianum* w Olsztynie³⁷. Dnia 30 listopada 1979 r. ks. bp Józef Glemp, rządca diecezji warmińskiej powołał nowy skład rady wydawniczej WWD w składzie: ks. kan. dr Władysław Turek, rektor WSD *Hosianum* w Olsztynie, ks. Bronisław Siekierski, wicedziekan i proboszcz św. Józefa w Olsztynie, ks. kan. dr Alojzy Szorc, profesor WSD *Hosianum* w Olsztynie, ks. Rajmund A. Sudziński, dziekan i proboszcz w Biskupcu, ks. Józef Misiak, proboszcz w Sząbruku, ks. mgr Józef Wysocki, wikariusz parafii NSPJ w Olsztynie, ks. dr Ludwik J. Nadolski, duszpasterz samodzielny w Kieźlinach, ks. mgr Stanisław Kozakiewicz, notariusz Kurii Biskupiej w Olsztynie i s. Maria Moździerz RM, kierownik zbytu i księgową Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego³⁸.

Kolejna zmiana na stanowisku dyrektora WWD w Olsztynie miała miejsce w 1983 r., został nim ks. Benedykt Przeracki³⁹. W czasie posiedzenia Rady Wydawniczej w dniu 30 marca 1983 r. rządca diecezji warmińskiej, ks. bp J. Obląk podziękował dotychczasowemu dyrektorowi WWD, ks. Piotrowi Ilwickiemu za wieloletnią pracę na stanowisku dyrektora Wydawnictwa⁴⁰. Rada Wydawnicza WWD na swym posiedzeniu 30 marca 1983 r., podjęła próbę połączenia dwóch funkcji w jednej osobie. Ks. B. Przeracki, dotychczasowy redaktor naczelny *Posłańca Warmińskiego*, miał pełnić funkcje dyrektora WWD a także redaktora czasopisma diecezjalnego. Jednak na takie rozwiązanie nie godził się. W związku z tym, przekazanie urzędu dyrektora WWD zostało przesunięte na czas późniejszy⁴¹. W tym czasie WWD borykało się z trudnościami finansowymi⁴². Z końcem kwietnia 1983 r. ponownie powróciła sprawa wyboru nowego dyrektora Wydawnictwa. Proponowano ks. M. Czaję⁴³, ks. K. Torłę, ks. S. Magolewskiego i ks. B. Przerackiego. Ostatecznie dyrektorem WWD został

³⁵ Zob. Z. Brzęk, ksiądz prałat dr Józef Wojtukiewicz pionier katechezy rodzinnej i wychowania religijno-moralnego w rodzinie, WWD 1984, nr 6, s. 308-312.

³⁶ Zob. A. Zieliński, Ś.P. ks. profesor prałat dr Stanisław Zdanowicz (w 50 rocznicę święceń kapłańskich), WWD 1984, nr 5, s. 243-246.

³⁷ AWWD, Teczka protokołów, Dekret powołujący Radę Wydawniczą WWD w Olsztynie z 15 VIII 1975 r.

³⁸ Zob. Dekret biskupa warmińskiego powołujący radę wydawniczą WWD, z 30 XI 1979 r., WWD 1980, nr 2, s. 102.

³⁹ Zob. Z życia diecezji – nominacje, WWD 1983, nr 2, s. 92. Ks. B. Przeracki 18 lutego 1983 r. został mianowany dyrektorem Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego.

⁴⁰ AWWD, Teczka protokołów, Protokół z posiedzenia Rady Wydawniczej w dniu 30 III 1983 r.

⁴¹ Tamże.

⁴² AWWD, Księga protokołów, Protokół zebrania Komisji Rady Wydawniczej z dnia 26 IV 1983 r.

⁴³ ADN, Teczka protokołów dekanalnych, Protokół z konferencji dekanalnej, z 1 III 1983 r. pod przewodnictwem ks. dziekana J. Mańkowskiego. W czasie konferencji księży dziekanów w Olsztynie podano informację, że nowym dyrektorem WWD został mianowany ks. Michał Czaja. Informacja ta była znacznie przedwczesna.

mianowany ks. W. Szymański⁴⁴. Przyjął nową funkcję zaznaczając, że nie przyjmuje odpowiedzialności za poprzedni stan finansowy⁴⁵.

Ks. W. Szymański kierował WWD w latach 1983-1989. W czasie swego urzędowania Wydawnictwo wydało 104 pozycje książkowe o łącznym nakładzie 1 981 800 egzemplarzy a także 2 200 000 szt. obrazków religijnych. W roku 1983 wydano 5 pozycji książkowych o łącznym nakładzie 33 200 egzemplarzy, w roku 1984 16 publikacji o łącznym nakładzie 357 000 egzemplarzy, w roku 1985 14 pozycji o łącznym nakładzie 369 400 egzemplarzy, a w roku 1989 13 pozycji książkowych o nakładzie 221 tys. druk książek w latach osiemdziesiątych odbywał się w drukarniach państwowych, zakładach poligrafii kościelnej a także w zakładach prywatnych i spółdzielczych. Najwięcej zamówień realizowano w latach osiemdziesiątych XX wieku w Olsztyńskich Zakładach Graficznych i w Drukarni Diecezjalnej w Katowicach. Mniejsze ilości zamówień realizowano w Zakładzie Poligraficznym Księgarni św. Wojciecha w Poznaniu i w Diecezjalnym Zakładzie Poligraficznym w Olsztynie.

Ks. W. Szymański dbał także o pozytywny wizerunek Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego. W ramach VI Tygodnia Kultury Chrześcijańskiej w Elblągu WWD zorganizował wystawę wydanych książek w okresie 40-lecia a ks. W. Szymański wygłosił referat na temat *Książka katolicka – przewodnikiem Jezusa Prawdy*. W relacji Heleny Sobieskiej-Clan na łamach *Posłańca Warmińskiego* czytamy, „Ks. Kan Walenty Szymański, dyrektor Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego z Olsztyna, omówił 40-letnią pracę tego wydawnictwa, prezentowana na zorganizowanej przez siebie wystawie. Można na niej było podziwiać liczne modlitewniki, śpiewniki, przewodniki po sanktuariach warmińskich, biografie świętych, pozycje naukowe, jak np. 15-tomów Studiów Warmińskich, 4 tomy Prawa Kanonicznego (...) a także pięknie ilustrowane książki dla dzieci”⁴⁶.

Największą bolączką warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego w Olsztynie, był brak własnych pomieszczeń na prowadzenie działalności wydawniczej. Przez wiele lat wydawnictwo mieściło się w Kurii Biskupiej przy ul. Staszica 5, a w latach osiemdziesiątych XX w. także przy ul. Rakowej 11 adoptując go na pomieszczenia biurowe. Ks. dyrektor W. Szymański w połowie lat osiemdziesiątych XX w. podjął próbę uzyskania pozwolenia za aprobatą władz diecezjalnych rozbudowy budynku przy ul. Głowackiego 14 w Olsztynie na siedzibę WWD. Prowadzone starania nie przyniosły oczekiwanego rezultatu. Siedzibą Wydawnictwa Diecezjalnego nadal pozostały pomieszczenia Kurii Biskupiej przy ul. Staszica 5 i budynek przy ul. Rakowej 11⁴⁷.

W drugiej połowie lat osiemdziesiątych w WWD pracowało kilkanaście osób, najwięcej w 1987 r. siedemnaście⁴⁸. W październiku 1989 r. ks. W. Szymański sporządził

⁴⁴ Zob. Dekretami Biskupa Warmińskiego zostali mianowani, WWD 1983, nr 3, s. 149.

⁴⁵ AWWD, Księga protokołów, Protokół zebrania Komisji Rady Wydawniczej z dnia 26 IV 1983 r. WWD zadłużone było pod koniec 1982 r. na sumę 7 mln zł.

⁴⁶ H. Sobieska-Clan, VI Tydzień Kultury Chrześcijańskiej w Elblągu, *Posłaniec Warmiński* 1989, nr 11 z 21 V.

⁴⁷ AWWD, Teczka nr 13, Dokumentacja działki budowlanej nr 83 przy ul. Głowackiego 14 w Olsztynie, dotycząca rozbudowy na potrzeby WWD w Olsztynie.

⁴⁸ Zob. Dekret powołujący nową radę wydawniczą, z dnia 19 IV 1986 r., WWD 1986, nr 2-3, s. 71-72. Skład Rady Wydawniczej w latach 1986-1989: ks. Tadeusz Borkowski – przewodniczący, ks. Stanisław Magolewski

sprawozdanie ze swej działalności w Warmińskim Wydawnictwie Diecezjalnym słowami, „przedstawione sprawozdanie z działalności Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego w Olsztynie za okres od maja 1983 r. do października 1989 r. w zamiarze swoim ma nie tylko ukazać niezaprzeczalne osiągnięcia wydawnictwa i jego rozwój w tym czasie, ale także posłużyć jako wprowadzenie nowego ks. dyrektora w funkcjonowanie tej ważnej dla Diecezji Warmińskiej i całej Polski instytucji”⁴⁹.

Z dniem 1 listopada 1989 r. dyrektorem WWD mianowany został ks. Jan Górny. W dekrete rządu diecezji warmińskiej, ks. bp E. Piszcz pisał, „Diecezja Warmińska zawdzięcza Czcigodnemu Księdzu Prałatowi najlepiej w Polsce zorganizowany i zaopatrzony w pomoce Wydział Duszpasterski, a także Diecezjalny Zakład Poligraficzny i Przedszkole Diecezjalne. Jestem przekonany, że pod wytrawną ręką Przewielebnego księdza Prałata również i Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne wejdzie w okres swej największej świetności”⁵⁰. Zaslugą ks. J. Górnego było wybudowanie nowych obiektów służących Warmińskiemu Wydawnictwu Diecezjalnemu w obrębie parafii Chrystusa Odkupiciela Człowieka w Olsztynie przy ul. Kard. S. Wyszyńskiego 11. Na łamach Warmińskich Wiadomości Diecezjalnych podano krótką informację o tym wydarzeniu, czytamy w niej, (...) Warmińskie Wydawnictwo diecezjalne jest obecnie zapewne jedna z niewielu tego typu placówek w kraju, posiadającą tak nowoczesnie wyposażone wnętrza, własną przestronną księgarnię, własny zakład drukarski, magazyny, garaże, a wszystko w jednym kompleksie. Całość tak została zaprojektowana, iż stanowi ona integralną część budowanego obecnie kościoła Chrystusa Odkupiciela Człowieka”⁵¹. Prace budowlane wykonało Olsztyńskie Przedsiębiorstwo Budownictwa Przemysłowego w Olsztynie w latach 1990-1991⁵².

– wizytator nauczania, ks. Alojzy Szorc – redaktor naczelny Studiów warmińskich, ks. marian Borzyszkowski – dyrektor Biblioteki i Archiwum, ks. Ludwik Nadolski – cenzor ksiąg religijnych, ks. Mirosław Hulecki – duszpasterz akademicki, ks. Jacek Jezierski – ojciec duchowny WSD Hosianum, ks. Henryk Madej – proboszcz parafii Chrystusa Odkupiciela Człowieka w Olsztynie, ks. Piotr Ilwicki – wice oficjał Sądu i b. dyrektor Wydawnictwa. Zarządzeniem administratora diecezji warmińskiej ks. bpa Edmunda Piszcz w skład rady powinni wchodzić także, dyrektor Wydawnictwa, redaktor naczelny Posańca warmińskiego i redaktor Warmińskich Wiadomości Diecezjalnych.

⁴⁹ AWWD, Teczka nr 7, Sprawozdanie z działalności Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego w Olsztynie za czas od m-ca maja 1983 do m-ca października 1989 r. Zob. M. Borzyszkowski, 400 lat drukarstwa na Warmii, WWD 1989, nr 2-3, s. 93-94.

⁵⁰ AWWD, Teczka nr 5, Pismo biskupa warmińskiego E. Piszcz do ks. dra Jana Jerzego Górnego z dnia 16 X 1989 r.

⁵¹ Zob. Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne w nowych murach, WWD 1991, nr 5, s. 226-227.

⁵² AWWD, Teczka nr 3, Budowa WWD w Olsztynie – dokumentacja. Do czasu wybudowania nowego budynku pomieszczenia WWD mieściły się w budynku Kurii Biskupiej w Olsztynie przy ul. Staszica 5. Ks. W. Szymański o pomieszczeniach lokalowych WWD w latach osiemdziesiątych XX w. tak pisał, „(...) w roku 1983 mieściło się w budynku Kurii Biskupiej, przy ul. Staszica 5 i zajmowało 2 małe pokoiki na poddaszu, 1 mały pokój na parterze i 3 małe piwnice na magazyny. W tych warunkach pracowało 10 osób. (...) W roku 1984 wydawnictwo wynajęło na garaż i magazyn pomieszczenia po warsztacie, przy ul. Bałtyckiej 71. W czerwcu 1985 r. dyrektor wydawnictwa, za zgodą Biskupa Warmińskiego, podjął z Kurią Prowincjalną Księży Sercanów rozmowy na temat najpierw najmu, (...) domu przy ul. Rakowej 11 w Olsztynie. Umowa najmu została podpisana na 5 lat i od 1 stycznia 1986 r. wydawnictwo wynajmuje część pomieszczeń w domu przy ul. Rakowej. (...) W czerwcu 1986 r. ks. prał. Madej udostępnił wydawnictwu dwa pomieszczenia w piwnicy nowo wybudowanej plebanii, z przeznaczeniem na magazyny. (...) Wydawnictwo dwukrotnie musiało zmieniać garaż.

Wicedyrektorem w tym czasie był ks. Henryk Cimochocki⁵³. Ks. Jan Górny dyrektorem Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego był do 1 lipca 1993 r.⁵⁴.

Kolejnym dyrektorem WWD w Olsztynie był ks. Jan Usiądek, który przejął zarząd wydawnictwem 1 lipca 1993 r.⁵⁵ (1 VII 1993⁵⁶ – 10 IX 1999 r.). Niebawem po objęciu zarządu nad Wydawnictwem, rządcą diecezji warmińskiej, ks. abp E. Piszcz powołał nową radę wydawniczą, w której skład wchodził: ks. bp Jacek Jezierski – przewodniczący, ks. prał. J. Górny – koordynator prac, ks. rektor E. Rzeszutek⁵⁷ i ks. prał. Bronisław Siekierski. Do zadań rady wydawniczej należało: ustalanie programu wydawniczego, koordynacja prac Wydawnictwa i Poligrafii a także kontrola nad efektywnością finansową Wydawnictwa i poligrafii⁵⁸.

Staraniem ks. J. Usiądka otwarto 14 czerwca 1995 r. księgarnię św. Jana Chrzciciela, mieszczącą się w budynku „Gazety Olsztyńskiej” przy Targu Rybnym w Olsztynie⁵⁹. Miało być to centrum książki katolickiej⁶⁰. W dniu otwarcia ks. Usiądek stwierdził, „Na potrzebę istnienia tak wyspecjalizowanej księgarni wskazują twórcy kultury, pisarze, przedstawiciele ośrodków naukowych Olsztyna, a nade wszystko liczne grono społeczeństwa, które poszukując dobrej książki napotyka wiele przeszkód. Wprawdzie w nielicznych księgarniach olsztyńskich można znaleźć tytuły tego zakresu tematycznego, lecz są to pozycje stanowiące niewielki procent publikacji wychodzących obecnie w kraju, a ponadto znajdują się one w wielkim rozproszeniu. Wydaje się zatem niezmiernie ważnym utworzenie centrum prezentującego tego rodzaju wydawnictwa”⁶¹. Można rzec, myśl była dobra, ale rzeczywistość ekonomiczna upomniała się bardzo o swoje. Niestety po kilku miesiącach funkcjonowania księgarni, okazało się, że witryna WWD jest nierentowna. Została zamknięta⁶². W roku 1995 r. WWD wydało m.in. niewielkich rozmiarów książeczkę pt. „Wigilia w rodzinie z kolędą”. W publikacji zamieszczono 23 kolędy „poprzedzone słowem metropolity warmińskiego abpa Edmunda Piszczca”. Andrzej Taborski na łamach dziennika

9 listopada 1987 r. musiało opuścić garaż przy ul. Bałtyckiej 71 i wynajęło garaż przy ul. Wędkarskiej 54. Następnie po upływie roku opuściło i to pomieszczenie i wynajęło od 1 grudnia 1988 r. garaż przy ul. Wakacyjnej. (...) Starania o rozbudowę domu kurialnego przy ul. Głowackiego 14, po złożeniu rezygnacji z pracy w wydawnictwie przez dyrektora wydawnictwa, zostały zaniechane. Warunki pracy wydawnictwa pozostają więc w dalszym ciągu trudne i ciągle tymczasowe”.

⁵³ Zob. Spis księży pracujących w diecezji warmińskiej, Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne, WWD 1991, nr 5, s. 234.

⁵⁴ Zob. Zmiany personalne, WWA 1993, nr 7, s. 24.

⁵⁵ AWWD, Pisma różne, Pismo ks. dyrektora WWD w Olsztynie J. Usiądka do ks. bpa J. Jezierskiego z 24 II 1996 r.

⁵⁶ Zob. Zmiany personalne, WWA 1993, nr 7, s. 28.

⁵⁷ Zob. J. Wojtkowski, Śp. ks. prał mgr Emil Rzeszutek, WWA 1997, nr 30, s. 68-71.

⁵⁸ Zob. Dekret powołujący Radę Wydawniczą z dnia 7 X 1994 r., WWA 1995, nr 15, s. 22.

⁵⁹ Zob. Księgarnia św. Jana Chrzciciela, WWA 1995, nr 19, s. 100.

⁶⁰ AWWD, Teczka nr 10, Pismo ks. dyrektora J. Usiądka do Ks. bpa J. Jezierskiego, Przewodniczącego Rady Wydawniczej WWD z 27 I 1996 r.

⁶¹ Zob. Księgarnia św. Jana Chrzciciela, WWA 1995, nr 19, s. 100.

⁶² AWWD, Teczka nr 5, Pisma dotyczące działalności księgarni św. Jana Chrzciciela w Olsztynie z lat 1995-1996

Słowo pisał, „(...) do tomiku, opracowanego przez Renatę Gierling-Milian i Artura Miliana oraz zredagowanego

Od 11 listopada 1999 r. dyrektorem WWD został mianowany przez ks. arcybiskupa E. Piszczaka ks. Benedykt Przeracki (1999-2003 r.), a w kolejnych latach kierowali WWD ks. Janusz Wieszczyński (2003-2005), ks. Piotr Wiśniewski (2005-2007) i ks. Krzysztof Bielawny (2007-).

3. Publikacje religijne i naukowe

Pierwszą publikacją wydaną przez WWD była *Historia Diecezji Warmińskiej* opracowana przez ks. J. Obłąka w 1959 r. w nakładzie 10 tys. egzemplarzy. W kolejnych latach Wydawnictwo publikowało po kilka tytułów książek religijnych rocznie, przede wszystkim katechizmy i śpiewniki.

Każde wydanie publikacji wiązało się z otrzymaniem zgody m.in. Urzędu ds. Wyznań w Warszawie. I tak w 1964 r. by zrealizowano plan wydawniczy rządcy diecezji warmińskiej ks. bp T. Wilczyński zwrócił się z prośbą do Tadeusza Mazowieckiego o pomoc w zatwierdzeniu prośby przez urzędy państwowe. W dniu 26 marca 1964 r. T. Mazowiecki informował pismem, że dyr. Skarzyński z Urzędu ds. Wyznań przyznał Wydawnictwu zgodę na wydanie modlitewnika w nakładzie 15 tys. egzemplarzy. Prośbę tę także zatwierdził Departament Wydawnictw Ministerstwa Kultury. W dalszej części pisma T. Mazowiecki pisał, że będzie podejmował dalej starania w sprawie zezwolenia na wydanie katechizmu. Zasugerował, by Wydawnictwo podjęło inną drogę wyjścia z trudnej sytuacji. Czytamy, „(...) z mego zorientowania wynika, że nie byłoby trudności z zatwierdzeniem dalszych i pełnych pozycji planu (a może nawet zwiększenia go), gdyby była możliwość uzyskania tzw. papieru dewizowego, czyli mówiąc prościej, sprowadzenie papieru z zagranicy, względnie dewizowego opłacenia papieru. Jak już zaznaczyłem – nie wiem czy to w ogóle mogłoby wchodzić dla Wydawnictwa w rachubę – w każdym razie przekazuję ten problem do rozważenia”⁶³. Diecezja warmińska w tym czasie nie było stać na sprowadzanie papieru za dewizy i nadal podejmowano próby uzyskania zgody przez urzędy państwowe.

W 1966 r. WWD w planie wydawniczym na przyszły rok planowało wydanie „Śpiewnika parafialnego” ks. W. Lewkowicza w nakładzie 30 tys. egzemplarzy, natomiast Wydział ds. Wyznań w Olsztynie pomniejszył nakład do 15 tys. egzemplarzy, „Katechizm dla dzieci” ks. T. Świrtunia w nakładzie 30 tys. pomniejszono do 20 tys., modlitewnik „Z modlitwa przez życie” ks. St. Zdanowicza z zakładanych 30 tys. pomniejszono do 5 tys. egzemplarzy, modlitewnik „Jezus Pochwalony” z planowanych 30 tys. pomniejszono do 5 tys., publikację książkową „Małą Historię Biblijną” z 20 tys. na 6 tys., Nowy testament z 30 tys. na 10 tys., „Studia Warmińskie” t. IV z 1200 egzemplarzy na 1000 i obrazki

⁶³ AWWD, Teczka Dyrektora, Pismo T. Mazowieckiego do ks. bpa T. Wilczyńskiego z 26 III 1964 r.

książeczkowe i komunijne z 450 tys. na 300 tys. egzemplarzy⁶⁴. Natomiast władze administracyjne państwa komunistycznego w Polsce nie wyraziły zgody na druk publikacji ks. bpa J. Obląka, „Katedra we Fromborku”⁶⁵. Z wydaniem niniejszej publikacji Wydawnictwo było zmuszone poczekać jeszcze trochę czasu.

Ks. P. Ilwicky od pierwszych miesięcy kierowania WWD w Olsztynie borykał się z wieloma trudnościami. Jedną z nich było nie akceptowanie jego osoby przez władze państwowe. Pracownik Urzędu ds. Wyznań w Warszawie na spotkaniu z ks. Ilwickim oznajmił, że nie będzie prowadził z nim rozmów na temat Wydawnictwa, bo jest wrogo ustosunkowany do PRL-u. W piśmie skierowanym do ks. bpa J. Drzazgi dyrektor WWD informował rządcę diecezji warmińskiej, że Urzędowi ds. Wyznań najprawdopodobniej zależy na zlikwidowaniu Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego⁶⁶. Jak się później okazało, przypuszczenia ks. Ilwickiego były słuszne⁶⁷. Ministerstwo Kultury i Sztuki w roku 1970 zatwierdziło tylko jedną pozycję do druku, co w rezultacie spowodowałoby likwidację WWD w Olsztynie.

Mimo wielu trudności dyrektor WWD ks. P. Ilwicky, w 1970 r. projektował wydanie drukiem 18 pozycji książkowych i dwa rodzaje obrazków. Plan wydawniczy był bardzo ambitny, zawierał wydanie:

1. Katechizmu dla dzieci *Przyjdź Jezu*, nakład 120 tys.
2. Śpiewnik parafialny, 40 tys.
3. Jezus Pochwalony, 40 tys.
4. Modlitewnik dla starszych osób, 40 tys.
5. Historia Biblijna, 60 tys.
6. Droga Krzyżowa (zbiór), 50 tys.
7. Zbawiciel na ziemi, 60 tys.
8. Katechizm Warmiński, 50 tys.
9. Katechizm dla dzieci, 80 tys.
10. Godziny radości z Bogiem, 10 tys.
11. Kościół w św. Lipce, 5 tys.
12. Rozważania o różańcu, 30 tys.
13. Katechezy rodzinne, 10 tys.

⁶⁴ APO, WdsW w Olsztynie, syg. 444/87, Pismo L. Topczewskiego do Urzędu ds. Wyznań w Warszawie z 9 IX 1966 r., s. 5.

⁶⁵ Tamże.

⁶⁶ AWWD, Teczka Dyrektora, Pismo ks. P. Ilwickiego do ks. bpa J. Drzazgi z 22 XI 1969 r.

⁶⁷ AWWD, Teczka Dyrektora, Pismo dyrektora WWD ks. P. Ilwickiego do Ministerstwa Kultury i Sztuki, Departament Wydawnictw z dnia 23 II 1970 r. W piśmie czytamy, (...) Redukcja planu na 1970 r. do jednej pozycji uderza w istnienie samego wydawnictwa, które przecież jest jedyną instytucją tego rodzaju na Ziemiach Północnych. W ten sposób przekreśla się rozwinięcie wielu cennych zapoczątkowanych inicjatyw jak współpracę ze środowiskiem artystycznym, miejscowym środowiskiem naukowym, z akcją zwalczania alkoholizmu oraz akcją zmierzającą do integracji społecznej ludności na Warmii i Mazurach. Ministerstwo znając dobrze pracę wydawnictw rozumie czym jest dla wydawnictwa uniemożliwienie chociażby na jeden rok finansowania koniecznych studiów i prac przygotowawczych zmierzających do utrzymania ciągłości prac wydawniczych. Jedyne taki system ciągłej pracy jest w stanie zapewnić nieprzerwaną użyteczność i żywotność wydawnictwa”.

14. Modlitewnik – kwiat eucharystyczny, 30 tys.
15. Zbiór Nowenn, 200 tys.
16. Wybór pism o. M. Kolbe, 5 tys.
17. Troska o innych
18. Kalendarz Maryjny.

Ponadto planowano wydanie obrazków książeczkowych w nakładzie 400 tys. i obrazków komunijnych w nakładzie 100 tys.⁶⁸. Ministerstwo Kultury i Sztuki, Departament Wydawnictw poinformowało WWD w Olsztynie pismem z dnia 13 lutego 1970 r. o włączeniu do planu państwowego na tenże rok jednej pozycji Jezus Pochwalony⁶⁹ w nakładzie 40 tys. egzemplarzy⁷⁰. Po otrzymaniu pisma, ks. dyrektor P. Ilwicky skierował pismo do Ministerstwa Kultury i Sztuki 23 lutego 1970 r. w którym zaznaczył, że „decyzja Ministerstwa stanowi dla naszego Wydawnictwa groźną i niesprawiedliwą redukcję planu wydawniczego, która sprowadza ten plan do najniższego poziomu w okresie 15 lat działalności”. W dalszej części pisma odwoławczego ks. Ilwicky przywołał słowa skierowane do Ministerstwa z 1964 r. przywołujące wybitne postacie z dziejów Warmii w poprzednich stuleciach i ich dorobek naukowy⁷¹. Pismo przyniosło pozytywny skutek, do jednej pozycji zatwierdzonej w państwowym planie wydawniczym dołączono jeszcze trzy, co w rezultacie WWD mogło wydać drukiem cztery publikacje.

Z zakładanego planu udało się wydać drukiem cztery pozycje, Jezus Pochwalony⁷², wyd. IX, w nakładzie 40 tys.⁷³, katechizm dla dzieci opr. przez ks. T. Świrutnia w nakładzie 60 tys., wyd. XI i Studia Warmińskie, t. VIII⁷⁴ w nakładzie 1024 egzemplarzy⁷⁵ a także Kalendarz Maryjny.

Naczelny Zarząd Wydawnictw pismem z dnia 28 grudnia 1970 r. poinformował WWD w Olsztynie, że włączono do planu na rok 1971 trzy pozycje książkowe i dwie obrazkowe. W planie wydawniczym nie zatwierdzono Kalendarza Maryjnego, którego

⁶⁸ AWWD, Teczka protokołów WWD, Protokół z posiedzenia Rady Wydawniczej WWD, odbytego w Kurii Biskupiej w Olsztynie 23 II 1970 r., Załącznik nr 1, Projekt pozycji planu na 1971 r.

⁶⁹ Zob. Modlitewnik dla dzieci, WWD 1967, nr 3-4, s. 158.

⁷⁰ AWWD, Teczka Dyrektora, Pismo Ministerstwa Kultury i Sztuki, Departament Wydawnictw do WWD w Olsztynie z 13 II 1970 r.

⁷¹ AWWD, Teczka Dyrektora, Pismo ks. P. Ilwickiego do Ministerstwa Kultury i Sztuki, Departament Wydawnictw z 23 II 1970 r. W piśmie czytamy, „Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne istnieje już 10-y rok. W swojej działalności nawiązywało do tradycji wydawniczych Diecezji Warmińskiej i ożywionego ruchu umysłowego. Tacy ludzie jak Mikołaj Kopernik, kardynał Hozjusz i arcybiskup Ignacy Krasicki, nie przypadkowo działali na Warmii. Wydawnictwo postawiło sobie ambitne zadanie dostarczenia Diecezji Warmińskiej nowych opracowań dobrych książek: modlitewników, katechizmów, śpiewników a także specjalistycznych dzieł naukowych oraz obrazków komunijnych i książeczkowych opartych na wzorach polskich i obcych (przeważnie włoskich). Nasze wysiłki były tym trudniejsze, że działaliśmy w ramach niewielkich nakładów”.

⁷² Zob. Nowe wydanie modlitewnika dla dzieci Jezus Pochwalony, WWD 1969, nr 2, s. 56.

⁷³ AWWD, Teczka protokołów WWD, Sprawozdanie z działalności Wydawnictwa od 1 I do 12 XI 1970 r.

⁷⁴ Zob. Studia Warmińskie VII (1970) o kardynale Stanisławie Hozjuszu, WWD 1971, nr 5, s. 205-206; Zob. Studia Warmińskie VIII (1971), WWD 1972, nr 2-3, s. 88.

⁷⁵ AWWD, Teczka nr 1, Działalność wydawnicza od 1946 r., s. 29.

pierwszy numer ukazał się w 1970 r. kilka dni później ks. bp Józef Drzazga⁷⁶, administrator apostolski diecezji warmińskiej skierował pismo na ręce dyrektora Urzędu ds. Wyznań Aleksandra Skarżyńskiego o włączenie na rok 1971 do planu wydawniczego *Posłańca Warmińskiego* czyli *Kalendarza Maryjnego*, w nakładzie 10 tys. egzemplarzy a także wkładki do modlitewnika *Jezus Pochwalony*, w nakładzie 80 tys. egzemplarzy. Prośbę swą rządcą diecezji warmińskiej argumentował tym, że w „roku 1970 został wydany pierwszy numer *Posłańca Warmińskiego*. Kalendarz ten, jakkolwiek pod względem edytorskim miał wiele braków, spotkał się z życzliwym przyjęciem przez duchowieństwo i wiernych Diecezji Warmińskiej. Nie tylko informował on o sprawach religijnych, ale zawierał wiele materiału mówiącego o polskości tych ziem i kulturalnym powiązaniu stanu obecnego z przeszłością. (...) W tych warunkach jest rzeczą konieczną, aby na terenie Warmii, Mazur i Powiśla docierał do tutejszej ludności polski Kalendarz Maryjny”⁷⁷. Mimo prośby skierowanej na ręce dyrektora Urzędu ds. Wyznań a także do Naczelnego Zarządu Wydawnictw w Warszawie władze państwowe nie zatwierdziły w planie wydawniczym *Kalendarza Maryjnego* i obrazków na rok 1971.

Z początkiem stycznia 1971 r. dyrektor WWD ks. P. Ilwicky skierował pismo do Naczelnego Zarządu Wydawnictw w Warszawie z prośbą o podniesienie nakładu na wydanie katechizmu „*Przyjdź Jezu*” w nakładzie 100 tys. egzemplarzy i „*Śpiewnika Parafialnego*” w nakładzie 60 tys. egzemplarzy. Dyrektor WWD zaznaczył, że Wydawnictwo zaopatrywało w katechizm całą diecezję warmińską a ponadto diecezje chełmińska, wrocławską, tarnowską, przemyską, parafie w Szczecinie, księgarnie w Warszawie, Lublinie, Częstochowie, Wrocławiu, Gdańsku, Gorzowie Wielkopolskim i w Poznaniu⁷⁸. Kierownik W ds. Wyznań w Olsztynie L. Topczewski nie poparł prośby WWD o zwiększenie nakładu, argumentując tym że, „*Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne* nie jest wydawnictwem centralnym, ma zaspokoić potrzeby diecezji”⁷⁹.

W 1972 r. ks. P. Ilwicky, dyrektor WWD, sporządził kilkustronicowe sprawozdanie z działalności Wydawnictwa w okresie powojennym, zaznaczył, że wiele pozycji wydawanych przez Wydawnictwo znane jest w całym kraju. Modlitewnik *Jezus Pochwalony*, chętnie był zamawiany przez księży w całej Polsce. W tymże roku ukazało się ósme wydanie książeczki do nabożeństwa dla dzieci przygotowujących się do I spowiedzi i Komunii św. Wierni chętnie korzystali ze *Śpiewnika parafialnego* ks. Wojciecha Lewkowicza⁸⁰. Powodzeniem cieszył się Katechizm dla dzieci ks. Tadeusza Świrtonia. Od 1970 r. ukazywał się pierwszy numer „*Posłańca Warmińskiego*” czyli *Kalendarz Maryjny* na rok 1970. O *Kalendarzu* ks. Ilwicky pisał, „wiadomości o polskim życiu religijnym na Warmii i Mazurach, dawniej i dziś, budzą powszechne zainteresowanie i dlatego spodziewamy się, że i obecny numer *Posłańca* zostanie

⁷⁶ Zob. *Życie i działalność biskupa warmińskiego*, WWD 1972, nr 6, s. 231-234.

⁷⁷ AWWD, *Księga protokołów*, Pismo ks. bpa J. Drzazgi do dyrektora UdsW w Warszawie Aleksandra Skarżyńskiego z 8 I 1971 r.

⁷⁸ APO, WdsW, syg. 444/87, Pismo Ks. P. Ilwickiego do Naczelnego Zarządu Wydawnictw w Warszawie z 25 I 1971 r., s. 90.

⁷⁹ APO, WdsW, syg. 444/87, Pismo L. Topczewskiego do U ds. Wyznań w Warszawie z 12 II 1971 r.

⁸⁰ Zob. *Śpiewnik parafialny*, WWD 1967 r., nr 1, s. 38.

dobrze przyjęty i odda usługi naszym czytelnikom”⁸¹. Od 1964 r. w wielkim trudzie Wydawnictwo wydawało *Studia Warmińskie*⁸², rocznik o nakładzie około 1000 egzemplarzy, zawierający rozprawy naukowe z Historii Kościoła, Warmii⁸³, socjologii religii i innych dyscyplin teologicznych, filozoficznych i pedagogicznych⁸⁴.

Warto tu nadmienić, że WWD jako pierwsze Wydawnictwo w Polsce po II wojnie światowej rozpoczęło wydawanie obrazków religijnych do I Komunii św. i książeczkowych. Obrazki komunijne były chętnie nabywane przez księży z całej Polski⁸⁵.

W roku 1972 plan wydawniczy równie był bogaty, zakładano wydanie:

1. Katechizm Przyjdź Jezu, nakład 60 tys.
2. Ks. Zieja, Życie religijne, 20 tys.
3. Jezus pochwalony, 40 tys.
4. Posłaniec Warmiński, 10 tys.
5. Śpiewnik parafialny, 50 tys.
6. Rozważania różańcowe, 15 tys.
7. Godziny radości z Bogiem, 10 tys.
8. Dzieje Zbawienia. Opowieści Biblijne, 60 tys.
9. Przykłady do kazań, 60 tys.
10. Lekcjonarz-Ewangeliarz, 60 tys.
11. Nowy Porządek Mszy św., 400 tys.
12. Mała Encyklopedia Życiorysów Świętych i Błogosławionych, 20 tys.
13. Obrazki komunijne, 150 tys.
14. Obrazki książeczkowe, 400 tys.
15. Dialogi Przymierza, 10 tys.⁸⁶.

WWD otrzymało zgodę władz państwowych na publikację czterech pozycji książkowych, na modlitewnik Jezus Pochwalony w nakładzie 30 tys., Kalendarza Maryjnego, Studiów Warmińskich, tomu IX w nakładzie 1524 egzemplarzy i katechizmu Przyjdź Jezu w

⁸¹ AWWD, Teczka Dyrektora, Sprawozdanie z działalności Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego z lat powojennych; Zob. Nowy rocznik Poślańca Warmińskiego, WWD 1974, nr 2, s. 163.

⁸² AWWD, Teczka nr 10, Pismo ks. Emila Rzeszutka, rektora WSDMW *Hosianum* do ks. abpa E. Piszczka z dnia 14 IX 1994 r. W piśmie rektora do rządcy diecezji warmińskiej czytamy, „*Studia Warmińskie* ukazujące się od 1964 r., jako efekt pracy naukowej i dydaktycznej Profesorów Wyższego Seminarium Duchownego *Hosianum* są wydawane przez Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne. Taki stan rzeczy był koniecznością ze względu na przydziały papieru, które można było otrzymać na wydawnictwa. Niestety od tomu 1988 *Studia Warmińskie* nie ukazują się z bardzo różnych względów, choć praca redakcyjna trwa. Przygotowane do druku są tomy za rok 1988, 1989, 1990, 1991, 1992 i 1994”. Dalej w piśmie czytamy, „Pokornie prosimy Księdza Arcybiskupa o wyrażenie zgody” na wydanie zaległych tomów Studiów Warmińskich.

⁸³ Zob. Ogólnopolskie uroczystości Kościelne we Fromborku i Olsztynie z racji 500-lecia urodzin Mikołaja Kopernia, WWD 1973, nr 5, s. 287.; Zob. K. Bielawny, Dzieje parafii Nawiady w latach 1397-2000, SW 2007-2008, t. 44-45, s. 47-60.

⁸⁴ AWWD, Teczka Dyrektora, Sprawozdanie z działalności Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego z lat powojennych.

⁸⁵ Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne, w: Posłaniec Warmiński czyli Kalendarz Maryjny na rok 1972, Olsztyn 1971, s. 72-74.

⁸⁶ AWWD, Teczka protokołów, Plan Wydawnictwa na 1972 r.

nakładzie 20 050 egzemplarzy. Pozostałe publikacje nie zostały zatwierdzone do druku⁸⁷. Ks. dyrektor WWD często zaznaczał w sprawozdaniach, że mimo wielu osiągnięć na polu wydawniczym, Wydawnictwo napotyka na ciągłe trudności, „głównie wskutek ograniczania przez władze państwowe planu wydawniczego”⁸⁸. W roku 1974 planowano wydać 12 pozycji książkowych a otrzymano zgodę od władz państwowych na wydanie 3 pozycji, także planowano wydać obrazki w nakładzie 400 tys. a uzyskano zgodę na wydanie w nakładzie 100 tys. W roku 1975 sytuacja była bardzo podobna⁸⁹. W roku 1976 Wydział ds. Wyznań w Olsztynie wyraził zgodę by WWD w Olsztynie wydało siedem publikacji w łącznym nakładzie 60 tys. egzemplarzy i obrazki komunijne i kolędowe w nakładzie 100 tys.⁹⁰.

W pierwszej połowie lat osiemdziesiątych XX w. WWD przeżywało trudny czas, nastąpiła zapaść finansowa. Z czasem pokonano trudności, Wydawnictwo ponownie zaczęło rozszerzać swą działalność wydawniczą. Ówczesny dyrektor WWD ks. W. Szymański mówił, „(...) będąc jedynym wydawnictwem kościelnym w Polsce północno-wschodniej chcemy sprawy tych stron, Kościoła lokalnego, naszej warmińskiej diecezji ukazywać całemu krajowi: stąd takie publikacje, jak przewodniki po kościołach i sanktuariach Warmii, Mazur i Powiśla, stąd warmiensi, na przykład albumy Gietrzwałd, Święta Lipka, Frombork. Ale już literatura religijna, o której mówiliśmy, książki o tematyce na przykład rodzinnej mają znaczenie ogólne. Takie więc treści, warmińskie i kościelne, chrześcijańskie, uniwersalne chcielibyśmy wnieść w naszą kulturę”⁹¹. W latach osiemdziesiątych i w pierwszej połowie lata dziewięćdziesiątych XX w. był chłonny na literaturę religijną. Pozycje wydawane w nakładach kilkudziesięciu tysięcy rozchodziły się dość szybko.

Wydawnictwo od 1978 r. wydawało katechizmy dla uczniów szkół podstawowych. Podręczniki trafiały na rynek ogólnopolski, były chętnie nabywane przez księży i katechetów. Jednak z czasem *Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy z Krakowa* upomniało się o wyłączność na wydawanie podręczników do religii argumentując, że wydawnictwo WAM od wielu lat wydaje podręczniki religii katolickiej do szkół podstawowych opracowane przez centrum katechetyczne pracujące pod kierownictwem o. Jana Charytańskiego SJ oraz o. Władysława Kubika SJ. Zarzucano WWD w Olsztynie, że wydaje podręczniki bez zgody autorów, nie płacąc im honorarium i nie informując o planowanych nakładach⁹². Ostatecznie WWD w Olsztynie wycofało się z wydawania podręczników do nauki religii katolickiej⁹³.

Wybrane publikacje wydane nakładem

⁸⁷ APO, WdsW, syg. 444/87, Pismo Naczelnika Wydziału K. Leśniewskiego do PWRN w Olsztynie z 13 I 1972 r., s. 100; AWWD, Teczka nr 1, Działalność wydawnicza od 1946 r., s. 29.

⁸⁸ AWWD, Teczka protokołów, Protokół z posiedzenia Rady Wydawniczej WWD odbytego w dniu 27 X 1975 r. w Domu Biskupim w Olsztynie.

⁸⁹ AWWD, Teczka protokołów, Protokół z posiedzenia Rady Wydawniczej WWD odbytego w dniu 27 X 1975 r. w Domu Biskupim w Olsztynie.

⁹⁰ APO, WdsW, syg. 444/87, Pismo L. Topczewskiego do U ds. Wyznań w Warszawie z 20 VIII 1976 r.

⁹¹ Mieć drukarnię. Z księdzem Walentym Szymańskim, dyrektorem Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego w Olsztynie rozmawia Anna Berent, „Przegląd Katolicki” 1987, nr 14 z 5 IV.

⁹² AWWD, Teczka nr 6, Pismo ks. Henryka Pietrasa, dyrektora Wydawnictwa WAM do Nuncjusza Apostolskiego w Polsce ks. abpa J. Kowalczyka z dnia 22 II 1994 r.

⁹³ AWWD, Teczka nr 6, Pismo ks. I. Bruskiego do dyrektora Wydawnictwa WAM w Krakowie z 6 V 1996 r.

**Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego
w latach 1959 – 1991**

1. Ks. Jan Obłąk, *Historia Diecezji Warmińskiej*, Olsztyn 1959. Nakład 10 000, ss. 162.
2. Katechizm dla dzieci do pierwszej spowiedzi i Komunii św. wyd. III, opr. Ks. T. Świrtuń, nakład 20 000, Olsztyn 1959, ss. 56.
3. Ks. Jan Zieja, *Życie religijne*, wyd. II poprawione i uzupełnione, nakład 20 000, Olsztyn 1960, ss. 288.
4. *Z modlitwą przez życie*, opr. S. Zdanowicz, nakład 40 000, Olsztyn 1961, ss. 492. Jest to przeredagowany i zmieniony w układzie i doborze modlitw i pieśni *Modlitewnik Warmiński* z roku 1956.
5. Ks. Wojciech Lewkowicz, *Śpiewnik parafialny*, wyd. I, Olsztyn 1961, ss. 530.
6. Ks. Alojzy Petrani, *Perty różańcowe – myśli różańcowe dla kapłanów*, wyd. III, Olsztyn 1964, ss. 62.
7. *Studia Warmińskie*, t. I, nakład 1 500, Olsztyn, ss. 478.
8. Ks. Jan Obłąk, *Katedra we Fromborku*, wyd. I, nakład 4500, Olsztyn 1969⁹⁴.
9. *Przyjdź Jezu* (katechizm), cz. I, wyd. I, nakład 20 000, Olsztyn 1970, ss. 126.
10. *Przyjdź Jezu* (modlitwa), cz. II, wyd. I, nakład 20 000, Olsztyn 1970, ss. 40.
11. *Kalendarz Maryjny*, nr 1, nakład 10 000, Olsztyn 1970.
12. Ks. Alojzy Szorc, *Mikołaj Kopernik*, nakład 30 000, Olsztyn 1973⁹⁵.
13. Ks. Henryk Madej, *Przewodnik po zabytkowych kościołach południowej Warmii*, nakład 20 150, Olsztyn 1974.
14. Bp Jan Obłąk, *Święta Lipka*, nakład 6 125, Olsztyn 1975.
15. T. Chrzanowski, *Przewodnik po zabytkowych kościołach północnej Warmii*, nakład 6250, Olsztyn 1978.
16. *Katechizm religii katolickiej*, cz. I, wyd. I, nakład 10 000, Olsztyn 1978.
17. *Katechizm religii katolickiej*, cz. II, wyd. I, nakład 10 000, Olsztyn 1978.
18. *Bóg z nami*, cz. I, wyd. I, nakład 10 000, Olsztyn 1979.
19. *Bóg z nami*, cz. II, wyd. I, nakład 10 000, Olsztyn 1979.
20. *Katechizm religii katolickiej*, cz. I, wyd. II, nakład 10 000, Olsztyn 1979.
21. *Katechizm religii katolickiej*, cz. II, wyd. II, nakład 10 000, Olsztyn 1979.
22. *Katechizm religii katolickiej*, cz. III, wyd. II, nakład 10 000, Olsztyn 1979.
23. *Katechizm religii katolickiej*, cz. IV, wyd. II, nakład 10 000, Olsztyn 1979.
24. Bp Jan Obłąk, *Gietrzwałd*, nakład 3250, Olsztyn 1980.
25. *Uwierzyć miłości*, wyd. I, nakład 5000, Olsztyn 1980.
26. Ks. J. Wysocki, *Rytuał rodzinny*, wyd. I, nakład 10 000, Olsztyn 1983.
27. *Żywoty świętych pańskich*, tłumaczenie Z. Pniewski, wyd. I, nakład 49 750, Olsztyn 1984.
28. *Pismo Święte NT*, wyd. I, nakład 30 000, Olsztyn 1984.

⁹⁴ Zob. Katedra we Fromborku, WWD 1969, nr 4, s. 143-144.

⁹⁵ Zob. M. Borzyszkowski, Recenzja książki o Mikołaju Koperniku. Rec.: A. Szorc: Mikołaj Kopernik kanonik warmiński, Olsztyn 1973 s. 80. Warmińskie Wydawnictwo diecezjalne, WWD 1975, nr 6, s. 253-254.

29. *Prawo kanoniczne – małżeństwo*, opr. ks. T. Pawluk, wyd. I, nakład 20 000, Olsztyn 1984.
30. *Katechizm dla dorosłych*, wyd. I, nakład 20 000, Olsztyn 1986.
31. M. Zientara Malewska, *Miłość prostego serca*, wyd. I, nakład 20 000, Olsztyn 1987.
32. Ks. J. Wysocki, *Rytuał rodzinny*, wyd. VII, nakład 10 000, Olsztyn 1988.
33. *Kalendarz Maryjny na rok 1989*, nakład 10 000, Olsztyn 1989.
34. Ks. Alojzy Szorc, *Dzieje diecezji warmińskiej*, Olsztyn 1991.

W latach 1946-1986 modlitewników w łącznym nakładzie, Kuria Biskupia i WWD, wydano 841 750 egzemplarzy. Największy nakład osiągnął modlitewnik *Jezus Pochwalony* opracowany pod kierunkiem ks. J. Wojtukiewicza⁹⁶, doczekał się wydania 571 200 egzemplarzy w XVIII wydaniach. Z pośród śpiewników *Śpiewnik parafialny* ks. W. Lewkowicza osiągnął największą liczbę wydań, do 1987 r. XII o łącznym nakładzie 217 700 egzemplarzy. Także śpiewnik ks. M. Żuka *Śpiewnik nowych pieśni i piosenek religijnych* doczekał się IV wydań o łącznym nakładzie 155 tys. egzemplarzy. Wszystkich śpiewników w latach 1946- 1987 wydano 483 200 egzemplarzy. Z pośród katechizmów największą liczbę wydań osiągnął katechizm *Przyjdź Jezu – piętnaście*, o łącznym nakładzie 335 200 egzemplarzy⁹⁷. *Katechizm warmiński dla dzieci do I spowiedzi i Komunii św.* opracowany przez ks. T. Świrtonia doczekał się XI wydań o łącznym nakładzie 325 450 egzemplarzy. Katechizm *Bóg z nami cz. I* w latach 1979-1988 wydano w łącznym nakładzie 103 tys. W latach 1978-1988 wydano w łącznym nakładzie 1 521 250 katechizmów⁹⁸. Z pomocy duszpasterskich pozycje wydawane osiągały nakład od 5 do 20 tys. Były to zazwyczaj pozycje książkowe dotyczące teologii moralnej ascetycznej, pastoralnej i dogmatycznej. Łączny nakład w latach 1947-1988 wyniósł 172 tys. Diecezja warmińska wydawała także kalendarze liturgiczne i Kalendarz Maryjny. *Kalendarz liturgiczny* wydawany w latach 1946-1989 osiągnął łączny nakład 36 075 egzemplarzy. W latach 1946 -1974 kalendarz był wydawany w języku łącińskim a od 1975 r. w języku polskim. *Kalendarz Maryjny* wydano w latach 1971-1989 w łącznym nakładzie 250 700 egzemplarzy. Z pośród podręczników dotyczących różnych dziedzin naukowych wydano łącznie 63 tys. egzemplarzy. Łączny nakład przewodników po kościołach diecezji warmińskiej w latach 1974-1988 wyniósł 155 275 egzemplarzy⁹⁹. *Studia Warmińskie* wydawane od 1964 r. do 1989 r. w łącznym nakładzie ukazały się w 19 716 egzemplarzach¹⁰⁰. Z pośród biografii największą popularnością w latach 1984-1988 cieszyły się *Żywoty Świętych Pańskich*, które ukazały się w trzech nakładach na łączną sumę 129 750 egzemplarzy¹⁰¹. Wszystkie pozycje biograficzne

⁹⁶ Zob. J. Wojtkowski, Ks. Józef Wojtukiewicz, WWD 1990, nr 1, s. 23-24.

⁹⁷ Katechizm bardzo chętnie kupowany do dnia dzisiejszego przez katechetów przygotowujących dzieci do I Komunii św.

⁹⁸ AWWD, Teczka nr 1, Działalność wydawnicza po 1946 r., s. 9 – 11.

⁹⁹ AWWD, Teczka nr 1, s. 15; Zob. Nowe pozycje warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego, WWD 1975, nr 6, s. 260.

¹⁰⁰ AWWD, Teczka nr 1, s. 16. Zob. *Studia Warmińskie*, WWD 1969, nr 5, s. 209-210.

¹⁰¹ Zob. H. Hoever, *Żywoty Świętych Pańskich*, Olsztyn 1991.

wydane zostały w 184 750 egzemplarzach¹⁰². Problematyka rodzinna doczekała się pięciu publikacji. Największą popularnością cieszył się *Rytuał rodzinny*, opracowany przez ks. J. Wysockiego wydany w latach 1983-1988 w nakładzie 138 tys. egzemplarzy. Łączny nakład poświęcony problematyce rodzinnej wyniósł 293 tys. egzemplarzy. Publikacje dla dzieci wynosiły łącznie 40 tys. egzemplarzy. Inne pozycje dotyczące różnych dziedzin ukazały się w łącznym nakładzie 125 774 egzemplarzy. Łącznie wszystkich publikacji książkowych w latach 1946-1989 ukazało się nakładem Kurii Biskupiej Diecezji Warmińskiej w Olsztynie i Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego 4 186 490 egzemplarzy¹⁰³.

4. Wsparcie materialne dzieł kościelnych

Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne z wypracowanego zysku przez wiele lat wspierało wiele dzieł prowadzonych przez diecezję warmińską¹⁰⁴. W latach sześćdziesiątych XX w. kilku pracowników Kurii Biskupiej w Olsztynie otrzymywało od WWD miesięczne wynagrodzenia, które w skali rocznej wynosiły około 59 tys. zł. Ponadto część zysku przeznaczano na publikacje *Studiów Warmińskich*¹⁰⁵. W 1968 r. z wypracowanego zysku przekazano 50 tys. zł. na konserwację zabytkowego kościoła w Głotowie¹⁰⁶. W kolejnym roku 1970, wypracowany zysk przekazano na konserwację figur zdeponowanych w kapitularku fromborskim (10 tys. zł), na remont zabytkowego kościoła w Żuławce (25 tys. zł), na propagowanie kultu kard. Stanisława Hozjusza (5 tys. zł), na Dom Diecezjalny w Gietrzwałdzie¹⁰⁷ (12 tys. zł) i na trzy stypendia (18 tys. zł)¹⁰⁸. W 1971 r. WWD zafundowało trzy stypendia studentkom przygotowującym się do pracy katechetycznej w Gietrzwałdzie, sfinansowano wykonanie mikrofilmów korespondencji kard. Stanisława Hozjusza i sfinansowano popularyzację Sługi Bożego St. Hozjusza¹⁰⁹. W roku 1974 WWD nadal fundowało trzy stypendia studentkom Instytutu Katolickiego w Gietrzwałdzie a także wsparło dość znaczną sumą finansową budowę Archiwum i Biblioteki Seminarium Duchownego *Hosianum* w Olsztynie¹¹⁰. W roku następnym środki finansowe wypracowane z działalności WWD przeznaczono na potrzeby Domu Diecezjalnego w Gietrzwałdzie, na prace

¹⁰² AWWD, Teczka nr 1, s. 17. Ponadto ukazała się książka: A. Szorc, Mikołaj Kopernik, Olsztyn 1973; M. Borzyszkowski, Błogosławiona Dorota z Mątów, Olsztyn 1984; Święty Wojciech, Olsztyn 1987.

¹⁰³ AWWD, Teczka nr 1, Działalność wydawnicza po 1946 r., s. 20.

¹⁰⁴ Zob. Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne, w: Posłaniec Warmiński czyli Kalendarz Maryjny na rok 1972, pod. red. J. Wojtukiewicza, Olsztyn 1971, s. 73.

¹⁰⁵ AWWD, Teczka Dyrektora, Sprawozdanie z organizacji pracy w WWD z dnia 28 XI 1968 r.

¹⁰⁶ AWWD, Teczka Dyrektora, Sprawozdanie z działalności Wydawnictwa od 29 XI 1968 r. do 18 XI 1969 r.

¹⁰⁷ Por. K. Bielawny, Historia indywidualna i uniwersalna Gietrzwałdu (1877-2002), SW 2004-2005, t. 41-42, s. 258-267.

¹⁰⁸ AWWD, Teczka nr 3, Uchwała Rady Wydawniczej WWD w Olsztynie z dnia 23 II 1970 r.

¹⁰⁹ AWWD, Teczka protokołów WWD, Protokół z kontroli działalności Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego w Olsztynie za rok 1970.

¹¹⁰ AWWD, Teczka protokołów, Protokół z kontroli działalności WWD w Olsztynie za rok 1974.

wykończeniowe Biblioteki WSD *Hosianum* i Archiwum Diecezjalnego w Olsztynie¹¹¹. W roku 1978 WWD z wypracowanego zysku przeznaczyło środki finansowe na remont Domu Diecezjalnego w Gietrzwałdzie, na remont kościoła w Nakomiadach, na remont kościoła w Chwałęcinie a pozostałą część na fundusz funkcjonowania Wydawnictwa¹¹². Za rok 1979 WWD przeznaczyło zysk m.in. na Dom Diecezjalny w Gietrzwałdzie – 30 tys. zł, na remont kościoła w Stoczku Klasztorным – 30 tys. zł, na remont kościoła w Kalniku – 30 tys. zł, na remont kościoła w Jegłowniku – 30 tys. zł, na budowę kaplicy w Siemianach 30 tys. zł, na remont kościoła w Nakomiadach 30 tys., na budowę plebani w Kutach – 20 tys. zł i na fundusz własny 54,3 tys. zł¹¹³.

Uzyskany zysk z 1981 r. przeznaczono na kolejne dzieła ewangelizacyjne w diecezji warmińskiej. I tak kwotę 220 tys. zł. przeznaczono na remont domu diecezjalnego w Gietrzwałdzie¹¹⁴ a kwotę 20 tys. zł na archiwum diecezjalne¹¹⁵.

Zysk uzyskany w roku 1986 WWD w Olsztynie przeznaczyło m.in. na budowę kościoła Chrystusa Odkupiciela Człowieka w Olsztynie – 500 tys. zł, dofinansowanie działalności Instytutu Kultury Chrześcijańskiej w Olsztynie – 550 tys. zł i na konserwację archiwaliów w bibliotece WSD - 21 716 zł¹¹⁶.

W latach 2002-2003 WWD wsparło także funkcjonowanie Archiwum Archidiecezji Warmińskiej, wpłacając każdego miesiąca na konto Archiwum 1500 zł¹¹⁷. Także część środków finansowych z początku XXI w. przeznaczano na działalność Caritas Archidiecezji Warmińskiej.

5. Działalność poligraficzna

Z początkiem lat osiemdziesiątych XX w. WWD podejmowało próbę uzyskania zgody na prowadzenie działalności poligraficznej w diecezji warmińskiej¹¹⁸. Dnia 2 lutego 1984 r. dyrektor WWD, ks. W. Szymański skierował pismo do ministra kultury i sztuki Kazimierza Żygulskiego z prośbą o wydanie zgody na uruchomienie własnej drukarni. Prośbę swą argumentował słowami, „(...) wydawnictwo nasze działa na terenie Polski północnej od 1946 r. Do niedawna było jedynym wydawnictwem katolickim na tym terenie. Na przestrzeni 38 lat

¹¹¹ AWWD, Teczka protokołów, Protokół z kontroli działalności WWD w Olsztynie za rok 1975.

¹¹² AWWD, Teczka protokołów, Protokół z posiedzenia Rady Wydawniczej Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego, odbytego w dniu 14 XII 1978 r. w Domu Biskupa w Olsztynie.

¹¹³ AWWD, Teczka protokołów, Protokół z przekazania zysku w WWD w Olsztynie z 29 XI 1980 r.

¹¹⁴ Zob. K. Bielawny, Domy i miejsca rekolekcyjne w diecezji warmińskiej w latach 1869-1945, SW 2006, t. XLIII, s. 58-62.

¹¹⁵ AWWD, Teczka nr 4, Protokół z kontroli działalności WWD z lat 1981-1982.

¹¹⁶ AWWD, Teczka nr 9, Protokół posiedzenia Rady Wydawniczej WWD z dnia 14 XII 1987 r. w siedzibie wydawnictwa przy ul. Rakowej w Olsztynie.

¹¹⁷ AWWD, Teczka nr 10, Pismo ks. A. Kopiczki do ks. dyrektora WWDF Benedykta Przerackiego z 21 II 2002 r.; Tamże, Pismo ks. abpa E. Piszczka do ks. J. Wieszczyńskiego, dyrektora WWD z 23 X 2003 r.

¹¹⁸ Było to nawiązanie do długich tradycji drukarstwa na Warmii, które zapoczątkowali o. jezuici w XVI w.; Zob. A. Kopiczko, Ustrój i organizacja diecezji warmińskiej w latach 1525-1772, Olsztyn, s. 151-154.

Wydawnictwo nasze dobrze przysłużyło się ugruntowaniu kultury polskiej i asymilacji tego co polskie”. Dalej pisał ks. Szymański, że do tej pory wydawnictwo za każdym razem otrzymywało zezwolenie na działalność wydawniczą. Do tej pory wydawnictwo korzystało z usług państwowych zakładów poligraficznych, jednak brak mocy produkcyjnych przyczynia się do wielu trudności w drukowaniu publikacji religijnych¹¹⁹. Kilka miesięcy później, 6 listopada 1984 r. odbyło się zebranie Zespołu Roboczego Rządu PRL i Episkopatu Polski ds. Wydawnictw i Czasopism, na którym ustalono, że instytucje kościelne zgłoszone przez stronę kościelną otrzymają wstępną zgodę na prowadzenie działalności poligraficznej w I kwartale 1985 r. W piśmie skierowanym do Ministerstwa Kultury i Sztuki – Departamentu Produkcji wnioskodawcy byli zobowiązani do podania informacji, czy dysponują odpowiednim lokalem, jaki będzie profil produkcji (książki, czasopisma, obrazki) i jaka będzie technika produkcji. Promesa miała stanowić podstawę do podjęcia starań o teren, budowę lokalu i sprowadzenie maszyn¹²⁰. Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne pismem z 19 grudnia 1984 r. wystąpiło do Ministerstwa Kultury i Sztuki o wydanie promesy na działalność poligraficzną zaznaczając, że lokal na prowadzenie działalności poligraficznej zorganizują po otrzymaniu promesy. Zaznaczono ponadto, że przewidywany profil produkcji obejmować będzie druk książek w oprawie broszurowej i twardej a także druk czasopism. Planowana technika druku typo i offset a etapy produkcji to druk, oprawa i skład¹²¹. Ministerstwo Kultury i Sztuki, Departament Produkcji w piśmie z dnia 27 grudnia 1985 r. skierowanym do WWD w Olsztynie zaznaczyło, że do otrzymania promesy na działalność poligraficzną konieczne należy przedłożyć program produkcji a także program wyposażenia w maszyny i urządzenia drukarskie¹²².

Władze diecezjalne podjęły działania w kierunku pozyskania zezwolenia na budowę pomieszczeń na działalność wydawnictwa jak i poligraficzną. Dnia 5 stycznia 1985 r. rządcą diecezji warmińskiej ks. bp Jan Obłak skierował pismo do wojewody olsztyńskiego, Sergiusza Rubczewskiego o planowanych inwestycjach sakralnych i kościelnych, których łączna powierzchnia przekracza 600 m², przewidzianych do realizacji w kolejnym planie pięcioletnim. W wykazie inwestycji odnajdujemy także budowę budynków służących WWD. Planowano budowę budynków administracyjno-mieszkalnych z zapleczem magazynowo-garażowym¹²³.

¹¹⁹ AWWD, Teczka nr 8, Pismo dyrektora WWD w Olsztynie ks. W. Szymańskiego do Ministra Kultury i Sztuki Kazimierza Żygulskiego z dnia 2 II 1984 r.

¹²⁰ AWWD, Teczka nr 8, Pismo ks. bpa Henryka Bednorza do WWD w Olsztynie z 14 XI 1984 r.

¹²¹ AWWD, Teczka nr 8, Pismo WWD do Ministerstwa Kultury i Sztuki – Departament Produkcji w Warszawie z dnia 19 XII 1984 r.

¹²² AWWD, Teczka nr 8, Pismo Ministerstwa Kultury i Sztuki, Departament Produkcji do WWD w Olsztynie z dnia 27 XII 1984 r.; Zob. M. Borzyszkowski, 400 lat drukarstwa na Warmii, WWD 1989, nr 2-3, s. 93-94.

¹²³ AWWD, Teczka nr 8, Pismo bpa J. Obłaka, biskupa warmińskiego do wojewody olsztyńskiego Sergiusza Rubczewskiego z dnia 5 I 1985 r. Ponadto władze diecezji warmińskiej informowały władze wojewódzkie o planowanych inwestycjach w Biskupcu Reszelskim – kościół parafialny z budynkiem mieszkalnym, administracyjnym i katechetycznym, na osiedlu przy szosie olsztyńskiej, w Iławie – kościół parafialny z budynkiem mieszkalnym, administracyjnym i katechetycznym na osiedlu przy szosie Lubawskiej, ponadto planowano budowę kościoła w Kętrzynie, Mrągowie – dwie świątynie i w Olsztynie siedem świątyń a także

Wydawnictwo Diecezjalne w Olsztynie odpowiadając na pismo Departamentu Produkcji Ministerstwa Kultury i Sztuki w dniu 16 stycznia 1985 r. przedłożyło planowany program produkcji. I tak plan produkcji zakładał:

1. 600 arkuszy wydawniczych (około 12 000 000 koloroodbitek)
2. 650 000 egzemplarzy książek, w tym 160 000 w oprawie twardej
3. 100 000 szt. druków różnych.

Natomiast program wyposażenia w maszyny i urządzenia zakładał: fotoskład 1 szt. albo linotyp 2 szt. a także maszynę korektorską – typograf. W procesie druku planowano zakupić dwie maszyny drukarskie i jedną maszynę dociskową. W procesie wykończenia byłyby falcerka czterołamowa, maszyna do szycia niemi, maszyna do szycia drutem, prasa do leg, maszyna do bigowania i perferowania, trójnóż lekki, krajarka płaska, maszyna do tłoczenia i nożyce do cięcia tektury¹²⁴.

Kuria Biskupia Diecezji Warmińskiej w Olsztynie otrzymała zezwolenie na prowadzenie działalności poligraficznej w zakresie wykonywania druków na potrzeby kościelne 28 maja 1985 r. Działalność poligraficzna mogła być prowadzona przy użyciu powielacza offsetowego „Geha 2400” a także powielacza offsetowego „Geha 2010” w pomieszczeniu przy ul. Staszica 5¹²⁵. Zgoda władz państwowych pozwoliła na rozpoczęcie organizowania Diecezjalnego Zakładu Poligraficznego. Uroczyste otwarcie Diecezjalnego zakładu Poligraficznego w Olsztynie odbyło się 23 stycznia 1989 r. Poświęcenia pomieszczeń i urządzeń drukarskich dokonał rządcą diecezji warmińskiej, ks. bp E. Piszcz., które swe lokum znalazły w pomieszczeniach domu parafialnego parafii Chrystusa Odkupiciela człowieka. Dyrektorem zakładu poligraficznego został mianowany ks. Andrzej Bawirsz a kierownikiem produkcji Kazimierz Czarnecki. W krótkiej informacji z tej uroczystości podano, że „(...) Diecezjalny Zakład Poligraficzny będzie wykonywał usługi na zlecenie Kurii Biskupiej w Olsztynie”¹²⁶. Przez kilkanaście lat zakład poligraficzny wspomagał działalność wydawniczą Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego. Ks. Andrzej Zieliński od 1 lipca 1989 r. do końca czerwca 1993 był kierownikiem Diecezjalnego Zakładu Poligraficznego w Olsztynie¹²⁷. Bezpośrednim przełożonym ks. Zielińskiego, był ks. prał Jan Górny, delegat Biskupa warmińskiego do spraw poligrafii. Zaś od 1 lipca 1993 r.¹²⁸ do 31 grudnia 1994 r. dyrektorem Archidiecezjalnego Zakładu Poligraficznego w Olsztynie¹²⁹. Diecezjalny Zakład Poligraficzny przestał istnieć w połowie lat dziewięćdziesiątych XX w.

---

nowy budynek kurialny. Natomiast w Świętej Lipce projektowano budowę skrzydła klasztorowego w którym mieściłoby się muzeum, cele zakonne, refektarz i kuchnia z zapleczem.

¹²⁴ AWWD, Teczka nr 8, Pismo WWD do Ministerstwa Kultury i Sztuki Departament Produkcji w Warszawie z dnia 16 I 1985 r.

¹²⁵ AWWD, Teczka nr 8, Zezwolenie Nr 18/kk/85 Ministerstwa Kultury i Sztuki z 28 V 1985 r. udzielone Kurii Biskupiej Diecezji Warmińskiej w Olsztynie.

¹²⁶ Zob. Diecezjalny zakład Poligraficzny w Olsztynie, WWD 1989, nr 1, s. 41.

¹²⁷ Zob. Archiwum Parafialne w Nidzicy, Teczka nr 6, Pismo ks. bpa E. Piszcz. do ks. A. Zielińskiego, z dnia 9 VI 1989 r.

¹²⁸ Zob. Zmiany personalne, WWA 1993, nr 7, s. 28.

¹²⁹ Zob. Zmiany personalne, WWA 1995, nr 16, s. 61.

6. *Posłaniec Warmiński – Bóg sam daje nam znak*

Przez wiele lat diecezja warmińska pozbawiona była własnego czasopisma¹³⁰. Dopiero przemiany społeczno-polityczne zapoczątkowane w 1980 r. przyczyniły się do podjęcia starań o powołaniu własnego czasopisma. Kuria Biskupia w Olsztynie 9 marca 1982 r. (okres stanu wojennego) wystąpiła do władz państwowych o uzyskanie pozwolenia na wydawanie dwutygodnika pt. *Posłaniec Warmiński – Bóg sam daje nam znak*. Po kilku miesiącach prezes Głównego Urzędu Kontroli Publikacji i Widowisk wydał zezwolenie na wydawania czasopisma diecezjalnego w nakładzie 20 tys. egzemplarzy o objętości 8 stron w formacie B-4¹³¹. Wikariusz kapitulny diecezji warmińskiej, ks. bp Jan Obłąk, w ramach wydawniczej działalności Kurii Biskupiej Diecezji Warmińskiej prowadzonej za pośrednictwem Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego, powołanego dekretem biskupa olsztyńskiego T. Wilczyńskiego z dnia 30 kwietnia 1959 r., powołał z dniem 20 lutego 1982 r. redakcję dwutygodnika katolickiego *Posłaniec Warmiński – Bóg sam daje nam znak*¹³². Na łamach pierwszego numeru ks. bp J. Obłąk w słowie pasterskim do czytelników *Posłańca* zwrócił się słowami, (...) pismo to niewielkie i skromne w swoich wymiarach, ale w dzisiejszych ciężkich czasach i tym trzeba się cieszyć, a także dziękować za nie Bogu i ludziom”. W dalszych słowach zachęcał rządca diecezji warmińskiej, zarówno duchownych jak i świeckich, do przyjęcia nowego pisma pod swe strzechy. Znaczył także, że będzie to pismo religijne, które będzie niosło informacje „o Bogu, Kościele Katolickim, o duszy ludzkiej i o naszych obowiązkach religijnych”¹³³. Także do czytelników zwróciła się Redakcja pisma z prośbą o przyjęcie pod swe strzechy *Posłańca*, apelując o sugestie w redagowaniu kolejnych numerów¹³⁴. Po dwudziestu pięciu latach autorzy artykułu pt. „Ćwierć wieku”, ks. bp J. Jezierski i ks. J. Roslan stawiają pytanie, „Czy *Posłaniec* sprostował misji do której został

¹³⁰ Zob. J. Roslan, Prasa katolicka w diecezji warmińskiej w latach 1945-1995, WWA 2000, nr 45, s. 99-104.

¹³¹ AWWD, Teczka nr 2, Zezwolenie Prezesa Głównego Urzędu Kontroli Publikacji i Widowisk na wydawanie dwutygodnika *Posłaniec Warmiński – Bóg sam daje nam znak* z 21 VII 1982 r., Nr GP. II – 441/2763/82.

¹³² AWWD, Teczka nr 2, Dekret bpa J. Obłąka, Wikariusza Kapitulnego Diecezji Warmińskiej powołujący Redakcję Dwutygodnika Katolickiego *Posłaniec Warmiński – Bóg sam daje nam znak* z 21 II 1982 r.; zob. Dekret księdza biskupa dr Jana Obłąka dotyczący *Posłańca Warmińskiego*, WWD 1982, nr 5, s. 267-270.

¹³³ J. Obłąk, Słowo pasterskie biskupa warmińskiego do czytelników *Posłańca*, *Posłaniec Warmiński* (dalej PW) 1982, nr 1 z 10-23 X

¹³⁴ Od Redakcji, PW 1982, nr 1 z 10-23 X. Na łamach *Posłańca Warmińskiego* czytamy, „(...) Głoszenie Ewangelii należy do najbardziej podstawowych zadań Kościoła Chrystusowego. Ono stanowi jego istotę. Dlatego Kościół nie może z żadnym miejscu ani czasie stać się Kościołem milczącym, pod groźbą unicestwienia samego siebie. Podstawowa formą, jaka Kościół posługuje się w głoszeniu Ewangelii, jest żywe słowo. Tą formą posługiwał się Chrystus; posługiwali się nią apostołowie i ci, którym oni zlecieli *posługę słowa*; tą formą, jako zasadniczą, posługuje się Kościół i dziś. (...) Najbardziej powszechnie, używanym w Kościele środkiem masowego przekazu jest prasa. Na całym świecie ukazują się tysiące dzienników, tygodników, dwutygodników, miesięczników, kwartalników katolickich. do nich dziś dołącza nasz skromny *Posłaniec Warmiński-Bóg sam daje nam znak*, dwutygodnik katolicki Kościoła na Warmii, Mazurach i Powislu. (...) Do czytelników zatem kierujemy serdeczną prośbę, aby *Posłaniec Warmiński* stał się naszym wspólnym dziełem”.

powołany?”. Autorzy odpowiadają, że tak, choć historia współczesna nie była łatwa, weryfikowała wiele mitów i oczekiwań¹³⁵.

Pierwszym redaktorem naczelnym był ks. Benedykt Przeracki¹³⁶, współpracownikami byli Halina Kurowska sekretarz redakcji, Wanda Budryk główna księgowa, Marek Gardzielewski redaktor techniczny, Wiesław Wojczulanis redaktor techniczny, Barbara Wojczulanis korektorka a także Józef Lubieniecki radca prawny. Z redakcją związany był przez wiele lat Mieczysław Gierasimowicz - kierowca, który pokonywał setki kilometrów każdego tygodnia pomiędzy Olsztynem a Bartoszczycami, gdzie pismo było drukowane¹³⁷.

W kolejnych latach redaktorami naczelnymi dwutygodnika diecezjalnego byli: ks. Jan Roslan i Ireneusz Bruski. W 2007 r. *Posłaniec Warmiński* ukazywał się w nakładzie 5000 egzemplarzy. Z początkiem 2010 r. *Posłaniec Warmiński* jako samodzielne pismo archidiecezji warmińskiej ukazało się po raz ostatni¹³⁸.

Od 21 lutego 2010 r. *Posłaniec Warmiński* stał się wkładką *Gościa Niedzielnego*. Ks. abp W. Ziemia, metropolita warmiński na łamach pierwszego numeru pisał, „od dzisiaj Warmia w pewien sposób łączy się ze Śląskiem. Nasz warmiński dwutygodnik *Posłaniec Warmiński* z ponad 25-letnią tradycją łączy swój los ze znanym śląskim dwutygodnikiem *Gość Niedzielny*. Trzeba wyraźnie zaznaczyć: to nie jest rezygnacja, ale twórcza kontynuacja”¹³⁹. Pierwszym redaktorem naczelnym *Posłańca Warmińskiego*, jako wkładki do *Gościa Niedzielnego* jest ks. Piotr Sroga¹⁴⁰.

Zakończenie

¹³⁵ Zob. J. Jezierski, J. Roslan, Ćwierć wieku „Posłańca Warmińskiego”, PW 2007, nr 20 z 7-20 X. Autorzy artykułu pisali, „(...) Od początku dwutygodnik posiadał warstwę religijną i społeczną, a także kulturalną. Redaktorzy i współpracownicy pisma uczyli się sztuki pracy w gazecie katolickiej oraz docierania do szerokiego odbiorcy. Kolejne numery *Posłańca* spotykały się z krytyką czytelników. Po pierwsze, że pismo jest zbyt trudne i nie dostatecznie ukazuje życie poszczególnych parafii. Po wtóre, że teksty o tematyce religijnej i komentarze do czytań biblijnych nie odnoszą się do sytuacji egzystencjalnej czytelników. Po trzecie, gazeta publikowała długie artykuły i dyskusje redakcyjne dotyczące debaty publicznej. Materiały te interesowały czytelników bardziej przygotowanych. Dlatego też nie były czytane przez przeciętnego odbiorcę *Posłańca Warmińskiego*. Stąd też postępował proces utraty czytelników dwutygodnika”.

¹³⁶ ADN, KPKD, Protokół z 29 IX 1982 r.

¹³⁷ Z. Złakowski, Z dziejów „Posłańca Warmińskiego”, PW 2007, nr 20 z 7-20 X.

¹³⁸ Zob. B. Bachmura, Rachunek za wielkoduszność, Debata 2010 nr 3 z III.

¹³⁹ W. Ziemia, Gość w dom, Bóg w dom, *Posłaniec Warmiński*, 2010 nr 7/1, z 21 II, w: *Gość Niedzielny*, 2010 nr 7, z 21 II.

¹⁴⁰ Zob. P. Sroga, Witaj Gościu, *Posłaniec Warmiński*, 2010 nr 7/1, z 21 II, w: *Gość Niedzielny*, 2010 nr 7, z 21 II. Redaktor naczelny w krótkim felietonie pisał, „Nowa formuła *Posłańca Warmińskiego*, powstająca w ramach ogólnopolskiego tygodnika *Gość Niedzielny*, otwiera przed nami nowe możliwości i szanse. 86 lat historii *Gościa* wpisało się w Życie czytelników, reprezentujących co najmniej trzy pokolenia. (...) Dzis w rankingu sprzedaży tygodników opiniotwórczych w Polsce *Gość Niedzielny* zajmuje pierwsze miejsce. (...) *Gość Niedzielny* ma dziś swoje edycje w 19 diecezjach. Najmłodszy dodatek został właśnie utworzony w diecezji warmińskiej”.

Działalność wydawnicza Kurii Biskupiej Diecezji Warmińskiej w latach 1946 – 2009 odegrała na Warmii, Mazurach i Powiślu ważną rolę. W pierwszych latach powojennych nowi osadnicy, przybywający na tereny byłych Prus Wschodnich m.in. poprzez książki religijne, katechizmy i śpiewniki integrowali się wokół parafii rzymskokatolickich. Spoiwem łączącym nowych mieszkańców w nieznaną krainę była mowa, wiara i chęć budowania nowej rzeczywistości w spokoju i łądze społecznym. Pozycje wydawane w latach czterdziestych jak i pięćdziesiątych rozchodziły się błyskawicznie. By usprawnić kolportaż książki religijnej, w Olsztynie otwarto Księgarnię Diecezjalną, w której do nabycia były śpiewniki, modlitewniki, katechizmy i książki religijne. W 1959 r. rządca diecezji warmińskiej ks. bp T. Wilczyński powołał do istnienia Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne, którego celem było wydawanie książek i obrazków religijnych. W latach 1946 - 1989 nakładem Kurii Biskupiej Diecezji Warmińskiej i Warmińskiego Wydawnictwa Diecezjalnego wydano łącznie ponad 4 miliony egzemplarzy książek religijnych. Ważną rolę w powojennych dziejach diecezji warmińskiej a od 1992 r. archidiecezji warmińskiej odegrała poligrafia diecezjalna a także dwutygodnik diecezjalny *Posłaniec Warmiński – Bóg sam daje nam znak*.

Resime

Działalność wydawnicza po zakończeniu II wojny światowej w diecezji warmińskiej prowadzona była przez Kurię Biskupia w Olsztynie, zaś od 1959 r. przez Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne. W latach 1946-1992 ogółem wydano ponad cztery miliony publikacji religijnych. Przez dość długi czas ważną rolę odegrał także dwutygodnik diecezjalny *Posłaniec Warmiński*.

Après la Deuxième Guerre Mondial l'activité de publication dans la Diocèse de Warmie était dirigée, par la Curie Episcopal d Olsztyn et depuis l'an 1959 per la Maison d'Edition diocésane. Durant des années 1946-1992 plus que quatre millions des publications religieuses ont été éditées. Il faut ajouter que au même temps pendant la période assez long la revue bimensuelle *Mesager Warmien* jouait "la rôle très importante.